

**Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút**

**Edícia: Porovnávacie analýzy
16/2024**

Jednorodičovské domácnosti v členských štátoch EÚ

Veronika Lipková

**Bratislava
september 2024**

Postavenie odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj oddelenie Parlamentná knižnica a oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

porovnávací analýza	informácia	prehľad
bulletin	infografika	rešerš

V oblasti vzdelávania Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Jednorodičovské domácnosti v členských štátoch EÚ

Anotácia

Štúdia sa zameriava na problematiku jednorodičovských rodín v jednotlivých štátoch EÚ, najmä z hľadiska definovania postavenia jednorodiča v príslušnej legislatíve a prijatých opatrení na podporu týchto rodín. V neposlednom rade poskytuje aj kvantitatívne údaje o jednorodičovských domácnostiach v EÚ.

Kľúčové slová

sociálna politika, rodina, podpora rodiny, domácnosť, deti, jednorodič, osamelý rodič

Single-parent households in the EU member states

Annotation

The study focuses on the issue of single-parent families in individual EU countries, in particular in terms of the definition of single-parent status in the relevant legislation and the measures taken to support these families. Last but not least, it provides quantitative data on single-parent households in the EU.

Keywords

social policy, family, family support, household, children, single parent

Vypracovala: Ing. Veronika Lipková, odbor Parlamentný inštitút

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD., riaditeľka PI

Materiál slúži najmä pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom odboru Parlamentný inštitút a autorov. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Materiál neprešiel jazykovou úpravou.

Obsah

Úvod.....	5
1. Právna úprava jednorodičovstva a existujúce formy podpory	6
1.1 Bulharsko.....	6
1.2 Cyprus.....	8
1.3 Estónsko.....	9
1.4 Fínsko.....	11
1.5 Francúzsko.....	12
1.6 Grécko.....	15
1.7 Holandsko.....	16
1.8 Maďarsko.....	17
1.9 Nemecko.....	19
1.10 Poľsko.....	22
1.11 Rakúsko.....	23
1.12 Rumunsko.....	24
1.13 Španielsko.....	26
1.14 Existujúci stav na Slovensku.....	28
2. Jednorodičovské domácnosti v EÚ z pohľadu štatistiky	30
2.1 Jednorodičovské domácnosti v číslach v EÚ ako celku.....	30
2.2 Jednorodičovské domácnosti v číslach v jednotlivých štátoch EÚ.....	32
Zhrnutie.....	35
Zdroje.....	38

Úvod

Jednorodičovské domácnosti sa vo všeobecnosti chápu ako domácnosti, kde žije rodič spolu s jedným alebo viacerými nezaopatrenými deťmi. Na pohľad jednoznačná rodinná situácia naráža v praxi na obrovské množstvo „nuáns“ a pri pokusoch o definovanie statusu takehoto usporiadania rodiny v právnych predpisoch je oprávnené klásť si nasledujúce otázky:

- V akom vzťahu musí byť jeden rodič k druhému rodičovi dieťaťa (neexistujúci vzťah, rozvedené manželstvo, odlúčenie atď.)?
- V prípade neprítomnosti/neexistencie druhého rodiča, aké môžu byť dôvody, ktoré uznáva jednorodičovský status (smrť rodiča, väzenie, nezvestnosť, vyhlásenie za „hľadaného“, nezapísanie rodiča dieťaťa do registra, pozbavenie výkonu rodičovských práv atď.)?
- Aký vek, príp. aké iné kritériá musí spĺňať dieťa žijúce v takejto domácnosti?
- Je bývanie „osamote“ dostatočným kritériom, alebo sa pri posudzovaní jednorodičovstva do úvahy berie aj starostlivosť o dieťa, a do akej miery (striedavá/spoločná starostlivosť, príp. finančná podpora zo strany druhého rodiča)?
- Môže žiť v takejto domácnosti aj iná dospelá osoba, a v akom vzťahu k rodičovi a k dieťaťu?
- Sú kritériá jednorodičovstva rovnaké či ide o rodiča alebo inú osobu, ktorá sa o dieťa stará?
- Môže sa už tehotná osamelá žena považovať za jednorodičovskú domácnosť? (pozri Francúzsko)

Ďalšia otázka, ktorá nám môže v tejto súvislosti vyvstať, je, či je možné formulovať jednotnú definíciu jednorodičovstva naprieč všetkými oblasťami verejných politík (napr. politika podpory rodiny, sociálna politika, politika zamestnanosti, daňová politika), alebo či je naopak opodstatnené túto definíciu zakaždým prispôbiť podľa účelu konkrétneho právneho predpisu v danej oblasti.

Cieľom tejto štúdie je poskytnúť prehľad toho, ako si na tieto otázky zodpovedali jednotlivé členské štáty EÚ prostredníctvom definície jednorodičovstva vo svojej právnej úprave. Následne sa zameriame na súvisiace formy podpory pre takto definované jednorodičovské domácnosti, ktoré im daný štát poskytuje.

Nebolo pritom našou snahou ísť cestou „exhaustívneho“ prístupu, čo sa týka výberu štátov do tejto štúdie. Zamerali sme sa na tie členské štáty EÚ, ktoré sú nám buď geograficky alebo historicky blízke, sú „reprezentantom“ určitého regiónu, prípadne ktoré sa odlišujú svojím prístupom k danej problematike. Celkovo sme do tejto štúdie zahrnuli 14 členských štátov EÚ (vrátane Slovenska). V neposlednom rade prinesieme štatistický náhľad na jednorodičovské domácnosti v EÚ ako celku a vo všetkých členských štátoch EÚ.

Vychádzali sme primárne z platnej legislatívy daných štátov a z informácií a usmernení zverejnených ich štátnymi inštitúciami, ako aj a z vypracovaných odpovedí na požiadavku o *Štatúte jednorodičovstva a existujúcich formách podpory* v rámci Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD)¹.

¹ ECPRD požiadavka č. 5826 (júl 2024). Dostupné po prihlásení (v angličtine) na: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/request-details/941092> (uzavretá databáza)

1. Právna úprava jednorodičovstva a existujúce formy podpory

Cieľom tejto kapitoly je poskytnúť prehľad definícií jednorodičovstva v jednotlivých legislatívach vybraných členských štátov EÚ a na to nadväzujúcich foriem podpory jednorodičovských rodín v nich.

Keďže je v drvivej väčšine prípadov definícia jednorodičovstva obsiahnutá priamo v právnom predpise, od ktorého sa odvíja daná forma podpory zo strany štátu, rozhodli sme sa zachovať túto logickú nadväznosť a uvádzať obidva aspekty nášho záujmu za sebou. Tým pádom je táto kapitola štruktúrovaná po jednotlivých štátoch, uvedených v abecednom poradí, pričom na konci kapitoly v stručnosti uvedieme aj daný právny stav a existujúce formy podpory jednorodičovských rodín na Slovensku.

Považujeme tiež za dôležité v úvode ozrejmiť, že tzv. pozostalostné dávky po smrti blízkej osoby nie sú predmetom nášho skúmania v rámci existujúcich foriem podpory jednorodičovských rodín. Pritom jedným z dôvodov, pre ktoré sa môže rodina ocitnúť v „jednorodičovskom“ zložení domácnosti, je práve úmrtie jedného z členov rodičovského páru. Vo všeobecnosti sa takejto situácii dostáva osobitná ochrana zo strany systému sociálneho zabezpečenia, pri splnení všetkých zákonných požiadaviek, vo forme tzv. pozostalostných dávok na kompenzáciu ekonomických dôsledkov spôsobených úmrtím. Keďže tieto dávky sú samy osebe špecifickou a obširnou oblasťou skúmania, rozhodli sme sa ich účelovo nezahrnúť do tejto štúdie. Zároveň považujeme za potrebné spomenúť túto skutočnosť, pretože poberanie pozostalostných dávok môže mať výrazný vplyv na ekonomickú a sociálnu situáciu danej jednorodičovskej domácnosti a zároveň môže ovplyvniť aj poberanie iných dávok určených pre jednorodičovské rodiny, ktoré sú odvodené od výšky príjmu, príp. inak obmedzené súbehom s ďalšími dávkami.

1.1 Bulharsko

Legislatívna úprava

Bulharská legislatíva neobsahuje jednotnú definíciu jednorodičovskej rodiny. Určité právne predpisy definujú túto konkrétnu rodinnú situáciu za účelom potreby naplňovania konkrétneho opatrenia, nie však nad rámec daného právneho predpisu.

Konkrétne, v rámci vykonávacích predpisov zákona o sociálnej pomoci² (časť Dodatočné ustanovenia, § 1, ods. 3) je „rodič, ktorý vychováva sám dieťa/deti“ definovaný ako osoba, ktorá z dôvodu ovdovenia, rozvodu, alebo nezavŕšeného („unconsummated“) civilného sobáša, vychováva sama dieťa do dovŕšenia 18 rokov, prípadne do ukončenia jeho stredoškolského vzdelania, najneskôr však do dovŕšenia 20 rokov. Táto definícia sa vzťahuje len na implementáciu konkrétneho zákona o sociálnej pomoci.

² Vykonávacie predpisy zákona o sociálnej pomoci. Dostupné (v bulharčine) na: <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/-13038592>

V zákone o rodinných prídavkoch³ (časť Dodatočné ustanovenia, § 1, ods. 5a) sú zadefinovaní „adoptívni jednorodičia“ ako osoby, ktoré v čase adopcie nie sú v civilnom manželskom zväzku.

Formy podpory jednorodičovskej rodiny

V Bulharsku neboli na národnej úrovni prijaté opatrenia špecificky zamerané na jednorodičovské rodiny. Čiastkové formy podpory pre túto skupinu sú zväčša súčasťou opatrení, ktoré sú zamerané na pomoc znevýhodneným skupinám v oblasti sociálnej pomoci alebo zamestnanosti alebo vyplývajú zo sťaženej životnej situácie (smrť partnera, vážna choroba).

V rámci zákona o sociálnej pomoci patria jednorodičovské rodiny medzi „rizikové“ skupiny a majú prístup k dodatočnej sociálnej pomoci za podmienok stanovených v tomto zákone. Podľa čl. 14 vykonávacích predpisov zákona o sociálnej pomoci má rodič, ktorý sám vychováva dieťa/deti, nárok aj na mesačnú účelovú pomoc na úhradu nájomného za obecné bývanie, ak spĺňa aj ďalšie podmienky – príkaz na umiestnenie je na jeho meno a jeho príjem z predchádzajúceho mesiaca nepresahuje výšku hranice chudoby za príslušný rok.

Nezamestnaní jednorodičia (ako aj iní nezamestnaní rodičia) s deťmi do 4 rokov patria medzi znevýhodnenú skupinu na trhu práce na základe zákona o podpore zamestnanosti⁴ (časť Dodatočné ustanovenia, § 1, ods. 4a). K tejto skupine prioritne smerujú vzdelávacie a zamestnanecké programy a opatrenia zadefinované v Národnom akčnom pláne zamestnanosti, ktorý sa každoročne vypracúva a implementuje v súlade so zákonom o podpore zamestnanosti (EPA). Tieto opatrenia sú financované zo štátneho rozpočtu alebo z európskych fondov. V Národnom akčnom pláne zamestnanosti na rok 2024 bolo vyhradených 306 433 BGN (156 679 EUR) pre zamestnávanie rodičov z vyššie spomenutej skupiny, konkrétne na financovanie ich pracovnej mzdy, sociálneho a zdravotného poistenia po dobu max. 9 mesiacov a na vzdelávanie a odmenu pre zodpovednú osobu (ich mentora) po dobu max. 3 mesiacov.

Implicitná forma podpory môže tejto skupine prislúchať aj na základe samotného dôvodu vzniku jednorodičovskej domácnosti, a to napríklad pri úmrtí matky dieťaťa do 2 rokov (resp. do 5 rokov pri adoptívnej matke), keď otcovi prípadne matkin nárok na príslušnú časť dovolenky, ktorá jej vznikla v súvislosti s narodením (osvojením) a výchovou dieťaťa. Tento nárok môže ďalej preniesť na jedného z jej alebo svojich rodičov, ak sú v pracovnom pomere (čl. 167, ods. 1 Zákonníka práce⁵). Takisto v prípade, ak je matka (prípadne adoptívny rodič) vážne chorá a nedokáže sa postarať o dieťa a otec je neznámy, prípadne nárok na príslušnú časť dovolenky jednému z jej rodičov, ak je v pracovnom pomere (čl. 167, ods. 3, 4 Zákonníka práce). V súvislosti s nárokom na túto dovolenku vzniká aj nárok na finančnú kompenzáciu (čl. 51 Zákonníka sociálneho poistenia⁶).

Zákonník práce (čl. 167a, ods. 4) umožňuje nad rámec rodičovskej dovolenky pracujúcim osamelým rodičom (príp. adoptívnym rodičom), ktorí nie sú zosobášení s druhým rodičom, príp.

³ Zákon o rodinných prídavkoch. Dostupné (v bulharčine) na: <https://lex.bg/laws/ldoc/2135441920>

⁴ Zákon o podpore zamestnanosti. Dostupný (v bulharčine) na: <https://lex.bg/laws/ldoc/-12262909>

⁵ Zákonník práce. Dostupný (v bulharčine) na: <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/1594373121>

⁶ Zákonník sociálneho poistenia. Dostupný (v anglickom preklade) na: <https://www.mlsp.government.bg/uploads/37/politiki/trud/zakonodatelstvo/eng/social-insurance-code-title-amended-sg-no-672003.pdf>

nežijú v spoločnej domácnosti, alebo bol druhý rodič zbavený rodičovských práv, alebo umrel, zobrať si neplatené voľno v dĺžke 12 mesiacov do 8. roku dieťaťa, ak nie je umiestnené v inštitúcii s plnou štátnou podporou. Toto voľno si môžu čerpať aj po častiach (vždy najmenej 5 pracovných dní v kuse). Na porovnanie, na takého neplatené voľno do 8. roku dieťaťa majú nárok aj ostatní pracujúci rodičia, a to v polovičnej dĺžke, t. j. 6 mesiacov (čl. 167a, ods. 1).

Osamelí rodičia, rovnako ako všetci ostatní rodičia dieťaťa do veku 8 rokov, majú takisto právo navrhnúť zamestnávateľovi na určitý čas zmenu dĺžky a rozvrhnutia svojho pracovného času, prechod na prácu na diaľku a iné zmeny pracovného pomeru, ktoré uľahčujú zosúladenie ich pracovných a rodinných povinností. Zmena pracovného pomeru sa vykoná na základe vzájomnej dohody strán vyjadrenej písomne, ak takáto možnosť v podniku existuje (čl. 167b Zákonníka práce).

1.2 Cyprus

Legislatívna úprava

V rámci cyperskej právnej úpravy je štatút jednorodičovskej rodiny zadaný v zákone o prídavkoch na deti (167(I)/2002)⁷.

Tento zákon ju definuje ako rodinu, kde žije rodič bez manžela/ky alebo partnera/ky (rovnakého alebo iného pohlavia) s aspoň jedným nezaopatreným dieťaťom, ktoré nadobudol počas alebo mimo manželstva a ktorý žije sám, pretože je slobodným rodičom (pozn. v zmysle rodinného stavu), rozvedeným rodičom alebo vdovcom/vdovou, alebo preto, že jeden z rodičov bol súdom vyhlásený za „neprítomného“. Tento pojem zahŕňa aj rodinu, v ktorej žije zosobášený rodič sám s aspoň jedným nezaopatreným dieťaťom, pričom druhý rodič si odpykáva trest odňatia slobody najmenej v trvaní 6 mesiacov.

Nezaopatreným dieťaťom sa myslí dieťa:

- do dovŕšenia 18 rokov,
- do dovŕšenia 20 rokov, pokiaľ študuje na strednej škole,
- do dovŕšenia 21 rokov, ak slúži v Národnej garde,
- bez ohľadu na vek, pokiaľ je trvalo zbavené schopnosti postarať sa o seba.

Formy podpory jednorodičovskej rodiny

Na základe vyššie uvedeného zákona majú jednorodičovské rodiny, ktoré sú oprávnené poberať základný prídavok na dieťa, nárok aj na dodatočný prídavok na každé nezaopatrované dieťa z titulu, že sú jednorodičia.

Obidva prídavky sú podmienené legálnym a nepretržitým pobytom po dobu minimálne 5 rokov na území pod cyperskou správou pred podaním žiadosti, pričom do tejto doby sa za určitých podmienok môže zahrnúť aj pobyt v iných členských štátoch EÚ⁸. Ďalšou podmienkou je, aby

⁷ Zákon o prídavkoch na deti z roku 2002 (167(I)/2002). Dostupné (v gréčtine) na:

https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2002_1_167/full.html

⁸ Európska komisia: Vaše práva v jednotlivých krajinách EÚ. Cyprus – prídavky na deti.

nezaopatrené deti žili s rodičmi „pod jednou strechou“ s výnimkou detí, ktoré slúžia v Národnej garde. V neposlednom rade sa pri posudzovaní nároku na prídavok na dieťa zohľadňuje príjem rodiny, ako aj celkový majetok rodiny. Rodina nemá nárok na prídavok, pokiaľ celková hodnota jej majetku v bežných cenách, vrátane nehnuteľností, akcií, dlhopisov, cenných papierov a vkladov, presahuje 1 200 000 EUR.

Výška dodatočného mesačného prídavku na každé nezaopatrené dieťa pri jednorodičovských rodinách je 180 EUR pri ročnom hrubom príjme rodiny do 39 000 EUR a 160 EUR, keď sa tento príjem pohybuje medzi 39 000 a 49 000 EUR (viď Tabuľka B v Prílohe zákona o prídavkoch na deti).

Žiadosť o príspevok sa podáva každoročne za každý kalendárny rok, najneskôr do 31. decembra roku, v ktorom sa príspevok vypláca.

1.3 Estónsko

Legislatívna úprava

Jednorodičovstvo je v Estónsku definované v zákone o štátnom občianstve⁹ (§ 14¹) nasledovne:

Rodič sa považuje za jednorodiča, ak:

- 1) *v registri obyvateľov nie sú zaznamenané žiadne údaje o druhom rodičovi dieťaťa alebo údaje v registri obyvateľov boli zaznamenané na základe vyhlásení len jedného rodiča,*
- 2) *druhý rodič bol zbavený všetkých svojich opatrovníckych práv,*
- 3) *druhý rodič je vyhlásený za hľadaného v súlade s pravidlami stanovenými zákonom a je na úteku už po dobu jedného roka,*
- 4) *druhý rodič má obmedzenú aktívnu spôsobilosť na právne úkony alebo je nezvestný,*
- 5) *druhý rodič je mŕtvy,*
- 6) *rodičia nie sú spolu zosobášení alebo ich partnerstvo nie je registrované, alebo sa rodičia rozvedú alebo ukončia zmluvu o registrovanom partnerstve a dieťa zostane s rodičom, ktorý má trvalé bydlisko v Estónsku, zatiaľ čo druhý rodič nežije v Estónsku a stratil kontakt s dieťaťom a rodičom vychovávajúcim dieťa.*

Obdobná zjednodušená definícia je implicitne prítomná aj v zákone o rodinných dávkach¹⁰ (§ 19 ods. 1) prostredníctvom zadaného kritéria na nárok na jednorodičovský prídavok na dieťa. Dieťa, ktorého zápis v matrike alebo v registri obyvateľov neobsahuje záznam o otcovi alebo druhom rodičovi, alebo ktorého rodič bol vyhlásený za hľadaného na základe zákonného postupu a zároveň sú splnené ostatné požiadavky všeobecného nároku na prídavok na dieťa (čo je vek dieťaťa do 19 rokov alebo prebiehajúce stredoškolské vzdelávanie, resp. obdobná odborná príprava v štátnej inštitúcii) oprávňuje k nároku na jednorodičovský prídavok na dieťa.

Dostupné (v angličtine) na: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1105&intPageId=4999&langId=en>

⁹ Zákon o štátnom občianstve. Dostupný (v anglickom preklade) na: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/523012024006/consolide>

¹⁰ Zákon o rodinných dávkach. Dostupný (v anglickom preklade) na: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/519012024007/consolide>

V tomto zákone (§ 19, ods. 4) sú takisto vymenované dôvody, pre ktoré nárok na jednorodičovský prídavok na dieťa zaniká:

- prijatie otcovstva (na základe spoločnej žiadosti rodičov) alebo zriadenie otcovstva (počas súdneho konania),
- osvojenie dieťaťa ďalším rodičom,
- vykonanie zápisu do registra obyvateľov týkajúceho sa otca alebo druhého rodiča dieťaťa,
- ukončenie pátrania po druhom rodičovi,
- priznanie pozostalostného dôchodku pre dieťa pri strate manžela/ky alebo registrovaného/nej partnera/ky jeho rodiča alebo jeho adoptívneho rodiča, alebo priznanie národného dôchodku pri strate jeho živiťľa.

Formy podpory jednorodičovskej rodiny

Okrem štandardných foriem rodinnej podpory (príspevok pri narodení, rodinné prídavky, materská a rodičovská dávka, dávka pre zdravotne znevýhodnené dieťa alebo rodiča¹¹) majú jednorodičia v Estónsku nárok na už spomínaný jednorodičovský prídavok na dieťa. Oprávnenosť na jeho poberanie vzniká od momentu narodenia dieťaťa alebo odo dňa vyhlásenia druhého rodiča za hľadaného, jeho výška je 80 EUR mesačne. Vypláca sa súbežne s prídavkom na dieťa, ktorý sa pohybuje takisto vo výške 80 EUR pri prvom a druhom dieťati a 100 EUR pri každom ďalšom dieťati. V Estónsku okrem iného existuje ešte ďalšia dávka – príspevok pre viacdetné rodiny, ktorý sa vypláca súbežne s prídavkom na dieťa, je vo výške 450 EUR pre rodinu s 3 až 6 deťmi a vo výške 650 EUR pre rodinu so 7 a viac deťmi, ktoré spĺňajú podmienky vzniku nároku na prídavok na dieťa – t. j. vek do 19 rokov, príp. prebiehajúce stredoškolské vzdelávanie.

Na základe zákona o rodinných dávkach¹² (§ 47-60), v prípade neplnenia si vyživovacej povinnosti zo strany druhého rodiča a prebiehajúceho súdneho, exekučného alebo konkurzného konania s týmto rodičom, vypláca na základe žiadosti Sociálna poisťovňa výživné deťom do výšky 200 EUR mesačne a v prípade súdneho konania po dobu najviac 150 dní.¹³ Právo na výživné má v Estónsku každé maloleté dieťa alebo plnoleté dieťa do dovŕšenia 21 rokov veku, ak navštevuje školu.

V Estónsku existuje aj inštitút „detskej dovolenky“, na základe ktorej má každý rodič nárok na celkový počet 10 dní rodičovskej dovolenky na každé dieťa do dovŕšenia 14 rokov. V prípade zdravotne postihnutého dieťaťa má rodič navyše možnosť čerpať ďalších 12 dní v každom kalendárnom roku do dovŕšenia 18 rokov dieťaťa.¹⁴

¹¹ Štátny portál Estónska: Aké príspevky a dávky môže dostať jednorodič? Dostupné (v angličtine) na: <https://www.eesti.ee/eraisik/en/artikkel/family/other-activities-and-services/separation-of-parents-maintenance-allowance-and-custody>

¹² Zákon o rodinných dávkach. Dostupný (v angličtine) na: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/521012019006/consolide/current>

¹³ Sociálna poisťovňa Estónskej republiky: Výživné. Dostupné (v angličtine) na: <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/en/family-benefits-and-allowances/maintenance-allowance>

¹⁴ Sociálna poisťovňa Estónskej republiky: Detská dovolenka. Dostupné (v angličtine) na: <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/en/family-benefits-and-allowances/family-benefits-overview/child-leave-and-child-leave-parent-disabled>

V prípade nízkeho príjmu môžu jednorodičia požiadať o príspevok na živobytie. Výška tejto dávky je stanovená na základe minimálnych nákladov na potraviny, oblečenie, obuv a iné tovary a služby na uspokojenie základných potrieb, vypláca ju miestna samospráva. Životné minimum pre jedného dospelého člena rodiny je 200 EUR mesačne a pre každého maloletého člena rodiny 240 EUR mesačne. Prijemca dávky na živobytie, ktorého všetci členovia rodiny sú maloletí, má nárok na doplnkovú sociálnu dávku vo výške 15 EUR.¹⁵

Na národnej úrovni bol prijatý materiál *Program pre deti a rodiny 2024-2027*¹⁶. Konštatuje sa v ňom, že „rodiny, v ktorých je menej žiteľov rodiny ako odkázaných osôb, sú ohrozené chudobou, ako sú rodiny s jedným rodičom a rodiny s viacerými deťmi. S cieľom zvýšiť blahobyt detí a bezpečnosť rodín a oceniť deti a rodiny je nevyhnutná dostatočná štátna podpora vrátane zachovania reálnej hodnoty rodinných dávok a prepojenia na rastúce mzdy a životné náklady.“

1.4 Fínsko

Legislatívna úprava

Fínska legislatíva nedefinuje štatút jednorodiča.

Zákon o starostlivosti o dieťa a práve na styk s dieťaťom¹⁷ určuje napr. povinnosti a práva opatrovníkov a stanovuje situácie, v ktorých môže mať rodič dieťa vo výlučnej starostlivosti. Ak rodičia nie sú v čase narodenia dieťaťa zosobášení, opatrovníkom dieťaťa je rodič, ktorý dieťa porodil. Druhý rodič sa stáva opatrovníkom na základe splnenia ustanovení zákona o rodičovstve¹⁸. Súd môže taktiež nariadiť rodičom spoločnú starostlivosť o dieťa alebo naopak zveriť výlučnú starostlivosť o dieťa jednému rodičovi. Opatrovanie dieťaťa sa končí, keď dovŕši 18 rokov alebo keď uzavrie manželstvo.

Pri posudzovaní nároku na poskytnutie sociálnej pomoci a prídavkov na deti je jednorodičovská rodina chápaná z hľadiska usporiadania bývania rodiny a nie z hľadiska starostlivosti o dieťa. V tomto zmysle sa za jednorodiča považuje rodič, ktorý nie je zosobášený alebo nežije spolu s manželom či manželkou, alebo ak je právne odlúčený od svojho manžela či manželky. Rodičia teda môžu mať dieťa v spoločnej starostlivosti, pričom rodič, ktorý s dieťaťom žije, sa pri poskytovaní prídavkov na dieťa alebo sociálnej pomoci považuje za jednorodiča.

¹⁵ Sociálna poisťovňa Estónskej republiky: Príspevok na živobytie. Dostupné (v angličtine) na: <https://www.eesti.ee/en/pensions-social-services-and-allowances/benefits-and-allowances/subsistence-level-and-subsistence-benefit>

¹⁶ Program pre deti a rodiny 2024-2027, str. 4. Dostupný (v estónčine) na: <https://www.sm.ee/sites/default/files/documents/2024-01/Laste%20ja%20perede%20programm%202024-2027.pdf>

¹⁷ Zákon o starostlivosti o dieťa a práve na styk s dieťaťom (361/1983). Dostupný (vo fínčine) na: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>

¹⁸ Zákon o rodičovstve (775/2022). Dostupný (vo fínčine) na: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2022/20220775>

Formy podpory jednorodičovskej rodiny

Jednorodičia (v zmysle usporiadania bývania rodiny) majú súbežne s prídavkom na dieťa nárok na jednorodičovský príplatok na každé dieťa, ktorý je vo výške 73,30 EUR mesačne.¹⁹

Jednorodičovské rodiny môžu mať nárok na príspevok na výživu dieťaťa, poskytovaný zo Sociálnej poisťovne, ak rodič, ktorý je povinný platiť výživné, ho neplatí, alebo výška výživného je nižšia ako štátny príspevok na výživu dieťaťa, prípadne ak neexistuje iný rodič s vyživovacou povinnosťou. Súčasná plná výška tohto mesačného príspevku je 196,02 EUR.²⁰

Jednorodičia majú nárok na rodičovský príspevok počas celkového obdobia 320 pracovných dní, pričom pri dvojrodičovských rodinách môže každý z rodičov poberať tento príspevok po max. dobu 160 pracovných dní.

Jednorodičovské rodiny v sťaženej rodinnej alebo životnej situácii (napr. pri narodení bábätka, pri viacerých deťoch) častokrát využívajú domáce služby pre rodiny s deťmi poskytované regionálnymi centrami pre zabezpečenie blahobytu (*Wellbeing Services Counties*²¹) na základe zákona o sociálnej starostlivosti²² (§ 18a):

Právo rodiny s deťmi na domácu pomoc

Domáca starostlivosť pre rodiny s deťmi je služba, ktorá zabezpečuje a posilňuje schopnosť rodiny fungovať v bežnom živote, ktorá zahŕňa podľa individuálnych potrieb rodiny:

- 1) starostlivosť a pomoc,
- 2) podporu pri starostlivosti a vzdelávaní dieťaťa;
- 3) úlohy súvisiace s prípravou stravy, starostlivosťou o oblečenie a starostlivosťou o poriadok v domácnosti;
- 4) vykonávanie iných úloh a činností každodenného života, ako sú uvedené v odseku 3, alebo pomoc pri nich.

Rodina s deťmi má právo na nevyhnutné domáce služby uvedené v odseku 1, ak bez nich nemožno zabezpečiť blaho dieťaťa z dôvodu pôrodu, choroby, zdravotného postihnutia alebo iného podobného dôvodu, ktorý znižuje schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, alebo z dôvodu osobitnej rodinnej či životnej situácie.

1.5 Francúzsko

Legislatívna úprava

Vo Francúzsku sa za jednorodiča považuje slobodná, rozvedená, odlúčená alebo ovdovená osoba s nezaopatrenými deťmi, alebo ktorá je tehotná a ktorá nežije v deklarovanom a trvalom vzťahu

¹⁹ Kela (Fínska sociálna poisťovňa): Prídavok na dieťa. Dostupné (v angličtine) na: <https://www.kela.fi/child-benefit>

²⁰ Kela (Fínska sociálna poisťovňa): Príspevok na výživu dieťaťa. Dostupné (v angličtine) na: <https://www.kela.fi/child-maintenance-allowance#how-other-benefits-affect-the-child-maintenance-allowance>

²¹ Ministerstvo sociálnych vecí a zdravotníctva Fínskej republiky: Wellbeing Services Counties. Dostupné (v angličtine) na: <https://stm.fi/en/wellbeing-services-counties>

²² Zákon o sociálnej starostlivosti (1301/2014). Dostupný (vo fínčine) na: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

a ktorá sa nedelí o svoje príjmy a výdavky s manželom/manželkou, druhom/družkou alebo partnerom/partnerkou na základe zmluvy o občianskom zväzku (*Pacte civil de solidarité – PACS*).

Z daňového hľadiska sa za účelom posudzovania splnenia kritéria štatútu jednorodiča v danom roku posudzuje stav k 31. decembru v roku, keď prebehlo odlúčenie/rozvod²³.

Formy podpory jednorodičovskej rodiny

Podpora pre jednorodičov je vo Francúzsku realizovaná na viacerých úrovniach.

Z daňového hľadiska znižuje „štatút jednorodiča“ výšku zdaniteľného príjmu prostredníctvom výpočtu rodinného kvocientu (*quotient familial*). Na účely výpočtu dane z príjmu sa zdaniteľný príjem vydelený určitým podielom, ktorý sa vypočítava na základe rodinnej situácie daňovníka a počtu vyživovaných osôb, v súlade s čl. 194 Všeobecného daňového zákonníka²⁴. Cieľom tohto opatrenia je prispôbiť výšku dane daňovej schopnosti každej domácnosti.

Konkrétne, dospelý slobodný občan prislúcha 1 podiel, počtom detí sa tento podiel navyšuje o 0,25-0,5 bodu za dieťa (zohľadňuje sa pritom, či má rodič dieťa vo výhradnej alebo striedavej starostlivosti, aj o ktoré dieťa v poradí ide), ďalšie navýšenie podielu prislúcha daňovému poplatníkovi, ak žije v domácnosti sám s aspoň 1 dieťaťom (o 0,25-0,5 bodu podľa toho, či má rodič dieťa vo výhradnej alebo striedavej starostlivosti), v prípade zdravotného postihnutia rodiča alebo dieťaťa sa tento podiel takisto navyšuje o 0,5 bodu a pod.

Jednorodičovské rodiny majú nárok aj na sociálnu pomoc:

Revenu de Solidarité Active (doslovne „príjem aktívnej solidarity“), ustanovený zákonom č. 2008-1249²⁵ z 1. decembra 2008. Ide o dávku poskytovanú na obdobie 3 mesiacov s možnosťou predĺženia, ktorej výška sa líši podľa zdrojov a zloženia rodiny príjemcu. Pre jednorodiča s jedným nezaopatreným dieťaťom je stanovená v orientačnej výške 1 088,43 EUR mesačne, v prípade dvoch nezaopatrených detí sa zvyšuje na 1 360,54 EUR a za každé ďalšie dieťa sa zvyšuje o 272,10 EUR (pri navolených kritériách: francúzsky občan vo všeobecnom režime so schopnosťou pracovať).²⁶ Od tejto výšky sa odpočítava suma poskytnutej pomoci (pomoc pri bývaní, rodinné prídavky). Z francúzskej definície jednorodičovstva vyplýva, že túto dávku môžu poberať aj tehotné ženy, a to v orientačnej výške 816,33 EUR. Pre konkrétneho príjemcu robí preto CAF²⁷ (francúzsky úrad sociálnej starostlivosti) samostatný výpočet výšky dávky.

²³ Daňový portál Francúzska: Časté otázky – Mám štatút jednorodiča v roku, v ktorom prebehlo odlúčenie? Dostupné (vo francúzštine): <https://www.impots.gouv.fr/particulier/questions/suis-je-considere-parent-sole-case-t-lanee-de-la-separation>

²⁴ Všeobecný daňový zákonník. Dostupný (vo francúzštine) na: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000033844057/2024-07-17/

²⁵ Zákon č. 2008-1249 z 1. decembra 2008. Dostupný (vo francúzštine) na: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000019860428/2024-07-18/>

²⁶ Oficiálna webová stránka verejnej správy: RSA pre jednorodiča. Dostupná (vo francúzštine) na: <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F15553/personnalisation/resultat?lang=&quest0=0&quest1=0&quest2=0&quest=>

²⁷ Webová stránka CAF: úlohy CAF. Dostupná (vo francúzštine) na: <https://www.caf.fr/professionnels/nous-connaître/caf-de-la-meuse/qui-sommes-nous/les-missions-de-la-caf>

Allocation de Soutien Familial (príspevok na podporu rodiny) je finančná dávka pre jednorodičovské rodiny žijúce vo Francúzsku pre prípady, ak je druhý rodič zosnulý, nepriznáva svoje rodičovstvo, neplatí výživné, príp. ho platí v nižšej výške ako je tento príspevok, t. j. aktuálne 195,85 € EUR mesačne na dieťa²⁸. V prípade poberania výživného sa suma príspevku o túto sumu zníži. Požiadať o príspevok možno nasledujúci mesiac po rozchode s druhým rodičom.

Pomoc pri vymáhaní výživného na dieťa prostredníctvom štátom zriadenej Agentúry na vymáhanie nezaplateného výživného, ktorá je od 1. januára 2023 zároveň aj systematicky zapojená do procesu platby výživného v roli finančného sprostredkovateľa medzi rodičmi. Rodič, ktorý má súdom nariadené výživné na dieťa, poukazuje túto sumu priamo do tejto agentúry, ktorá ho bezodkladne poukazuje druhému rodičovi. V prípade nezaplatenia výživného zo strany rodiča automaticky poukazuje druhému rodičovi príspevok na podporu rodiny.²⁹

Na podporu jednorodičov malých detí (do 3 rokov) pri hľadaní zamestnania poskytujú jasle *AVIP* (jasle určené na pomoc ľuďom pri hľadaní práce) vyhradené miesta pre deti jednorodičov, ktorí sú nezamestnaní alebo sa vracajú do práce. Táto pomoc im umožňuje dostať sa z izolácie a sústrediť sa na hľadanie práce a návrat na trh práce.

Jednorodičia majú takisto zvýhodnený nárok na „príspevok na slobodnú voľbu opatrovateľa o dieťa“ (*Complément de libre choix du mode de garde*). Tento príspevok pomáha financovať náklady na opatrovatelku pre deti do 6 rokov veku, či už doma alebo v nejakom zariadení (napr. mikrojasle, rodinné jasle). V prípade jednorodičov je horná hranica príjmu pre nárok na tento príspevok zvýšená o 40 % a takisto horná hranica výšky tejto dávky je zvýšená o 30 %.

Agenda jednorodičovstva je riešená aktívne aj na vládnej úrovni. Momentálne sa ňou zaoberá Ministerstvo práce, zdravia a solidarity, ktoré identifikovalo 6 primárnych oblastí, ktoré sa budú ďalej skúmať a v rámci ktorých sa bude hľadať priestor na zlepšenie:

1. Prístup k právam jednorodiča a definície jednorodičovstva
2. Zostavenie prehľadu sociálnych dávok a prípadných nedostatkov
3. Proces odlúčenia
4. Zachovanie spoločného rodičovstva
5. Bývanie
6. Jednorodičovstvo a zamestnanosť

V Národnom zhromaždení Francúzskej republiky bol 16. apríla 2024 predložený návrh zákona č. 2518³⁰, ktorého cieľom je zaručiť jednorodičovským rodinám väčšiu ochranu pred sociálnou a finančnou neistotou. Konkrétne sa v ňom navrhuje pre túto cieľovú skupinu predĺženie materskej dovolenky, priznanie skoršieho nároku na rodinné prídavky a zlepšenie podmienok dávky pomoci na bývanie.

²⁸ Oficiálna webová stránka verejnej správy: ASF pre jednorodiča. Dostupná (vo francúzštine) na: <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F815>

²⁹ Ministerstvo spravodlivosti Francúzskej republiky: Finančná mediácia pre platby výživného. Dostupné (vo francúzštine) na: <https://www.justice.fr/themes/pension-alimentaire-intermediation-financiere>

³⁰ Návrh zákona č. 2518. Dostupný (vo francúzštine) na: https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/16/textes/116b2518_proposition-loi

1.6 Grécko

Legislatívna úprava

Postavenie jednorodiča nie je explicitne definované v gréckych právnych predpisoch. Definícia rodiny s jedným rodičom je čiastková, upravená v každom zákone osobitne.

V súlade so stanoviskom Štátnej právnej rady č. 205/2019, ústavnými ustanoveniami článku 21 a niektorými ustanoveniami Občianskeho zákonníka, vydalo ministerstvo práce a sociálnych vecí usmernenie³¹ k vymedzeniu pojmu jednorodič vo vzťahu k poskytovaniu jednorodičovskej dovolenky na základe zákona č. 4808/2021:

„Okrem ovdovených a slobodných rodičov, ktorí majú dieťa v starostlivosti (ako to výslovne ustanovujú právne predpisy), sú oprávnenými osobami na túto dovolenku aj pracujúci rodičia alebo tretie osoby, ktorým bol rozhodnutím súdu zverený výlučný výkon rodičovskej starostlivosti o dieťa.

Príjemcami dovolenky pre jednorodičov sú aj rodičia, ktorým bolo dieťa zverené do výlučnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu alebo písomnej dohody o rozvode manželstva alebo o ukončení spoluzitia, alebo v prípade ukončenia spoluzitia manželov alebo účastníkov dohody o spoluzití, alebo v prípade anulovania manželstva.”

Formy podpory jednorodičovskej rodiny

V Grécku na národnej úrovni neexistuje oblasť verejnej politiky, ktorá by sa zameriavala výlučne na jednorodičov. Niektoré zákony ustanovujú priaznivé podmienky pre jednorodičovské rodiny, pokiaľ ide o zamestnanecké práva rodiča, dávky sociálnej pomoci atď. Niektoré príklady sú uvedené nižšie.

Na základe čl. 45 zákona č. 4808/2021³² majú pracujúci jednorodičia (v zmysle vyššie uvedeného usmernenia) nárok na **platené voľno** počas 6 pracovných dní ročne navyše okrem voľna, na ktoré majú nárok podľa iných ustanovení. V prípade jednorodiča s tromi a viacerými deťmi je tento nárok navýšený na 8 pracovných dní ročne.

Na základe spoločného ministerského rozhodnutia č. 113582/29.12.2023³³ sa jednorodičom, ktorí sú evidovaní v digitálnom registri nezamestnaných osôb, poskytuje **osobitný príspevok** vo výške 718,5 EUR, čo zodpovedá 37,5 denných dávok v nezamestnanosti, plus 10 % na každého nepriamo poisteného člena. Tento príspevok sa vypláca jednorazovo, raz za dva roky. Na základe spoločného ministerského rozhodnutia č. 71670/27.9.2021³⁴ čl. 2 a 4 sa jednorodičovským rodinám poskytuje mesačný **príspevok na nájomné bývanie**. Výška príspevku sa pohybuje od 140 do 210 EUR v závislosti od počtu detí a na základe výšky ročného príjmu.

³¹ Usmernenie Ministerstva práce a sociálnych vecí Gréckej republiky pre príjemcov povolenia pre rodiny s jedným rodičom podľa čl. 45 zákona 4808/2021. Dostupné (v gréčtine) na: https://ypergasias.gov.gr/wp-content/uploads/2022/11/ΣΧΕΔΙΟ-ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ_ΑΔΕΙΑ-MONOΓΟΝΕΩΝ.pdf

³² Zákon č. 4808/2021. Dostupný (v gréčtine) na: <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/727771/nomos-4808-2021>

³³ Spoločné ministerské rozhodnutie č. 113582/29.12.2023. Dostupné (v gréčtine) na: https://www.synigoros-solidarity.gr/solidarity/assets/uploads/2024/02/FEK-2023-Tefxos-B-07469-07_02_2024.pdf

³⁴ Spoločné ministerské rozhodnutie č. 71670/27.9.2021. Dostupné (v gréčtine) na: <https://www.epidomastegasis.gr/Content/hb/FEK-B-4500-2021.pdf>

1.7 Holandsko

Legislatívna úprava

V holandskej legislatíve nie je status jednorodiča vo všeobecnosti striktné právne definovaný. Aj keď holandské právne predpisy neobsahujú výlučnú definíciu, opisujú kritériá a podmienky, za ktorých sa osoba považuje za jednorodiča na účely konkrétneho zákona alebo nariadenia, hlavne v súvislosti v poskytovaním príspevkov, dávok, príp. daňových úľav.

Napríklad zákon o participácii³⁵ definuje jednorodiča v čl. 4 ods. 1b takto:

„jednorodič: nezobášaná osoba, ktorá sa plne stará o jedno alebo viacero nezaopatrených detí a nevedie spoločnú domácnosť s inou osobou, pokiaľ nejde o pokroného príbuzného prvého stupňa alebo pokroného príbuzného druhého stupňa, ak jeden z pokroných príbuzných druhého stupňa vyžaduje starostlivosť“

Právo byť považovaný za jednorodiča nevychádza v Holandsku výlučne z právneho statusu, ale závisí aj od poskytovania skutočnej starostlivosti a od konkrétnej životnej situácie.

Formy podpory jednorodičovskej rodiny

V Holandsku nie je žiadna verejná politika zameraná výlučne na jednorodičov. Na základe výšky príjmu sa môžu jednorodičia uchádzať o jednotlivé príspevky, dávky a daňové výhody.

Vyššie spomínaný zákon o participácii slúži na **zabezpečenie minimálneho príjmu** pre osoby, ktoré sú najviac vzdialené od trhu práce. Jeho hlavnou myšlienkou je poskytnúť každému možnosť plne sa zapojiť do spoločnosti, najlepšie prostredníctvom pravidelného zamestnania. Ďalším cieľom zákona je poskytnúť pomoc ľuďom, „ktorí sú alebo im hrozí, že budú v takej situácii, že nebudú mať prostriedky na pokrytie nevyhnutných životných nákladov“. Za vykonávanie tohto zákona sú zodpovedné obce, ktoré dostávajú peniaze od štátu okrem iného na vyplácanie dávok sociálnej pomoci.

Rozpočet na dieťa (*Kindgebonden budget*) je štátny príspevok, určený na finančnú podporu rodičov s deťmi do 18 rokov. Je vyplácaný mesačne a jeho výška sa odvíja od príjmu a majetku rodiča (rodičov), od počtu detí v rodine aj od vekovej kategórie detí. Jednorodičia môžu mať nárok na navýšenie príspevku na základe čl. 2 ods. 6 zákona o rozpočte na dieťa³⁶: „Rodič, ktorý nemá partnera, má nárok na zvýšenie rozpočtu na dieťa o 3 480 EUR.“ Ide o maximálne navýšenie na kalendárny rok.

Jednorodičia a najmenej zarábajúci partneri môžu získať **kombinovanú zľavu viazanú na príjem** (*Inkomensafhankelijke combinatiekorting*), ak majú deti mladšie ako 12 rokov, na základe zákona o dani z príjmu³⁷ (čl. 8.14a). Maximálnu daňovú úľavu, ktorú môže rodič získať v roku 2024 v rámci tohto opatrenia, je 2 950 EUR pri príjmovej hranici 31 837 EUR.

Za účelom **preplácania časti nákladov na starostlivosť o dieťa** (v registrovanom centre/zariadení starostlivosti o deti) sa môžu jednorodičia, ako aj iní rodičia, uchádzať o príspevok na starostlivosť

³⁵ Zákon o participácii. Dostupný (v holandčine) na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0015703/2024-07-01/0>

³⁶ Zákon o rozpočte na dieťa. Dostupný (v holandčine) na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0022751/2024-01-01>

³⁷ Zákon o dani z príjmu 2021. Dostupný (v holandčine) na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0011353/2024-04-30>

o dieťa (*kinderopvangtoeslag*), definovaný v kap. 1 odd. 2 zákona o starostlivosti o deti³⁸. S rastúcim príjmom rodiča sa preplácané percento nákladov na starostlivosť o dieťa znižuje. Tento druh príspevku je pre jednorodičov veľmi dôležitý, nakoľko sú častokrát odkázaní na túto službu. Zákon okrem iného popisuje kritériá pre vznik nároku na príspevok na starostlivosť o dieťa, maximálne hodinové ceny, spôsob podávania žiadosti a výšku príspevku v závislosti od príjmu a počtu detí.

Poskytovanie vyššie spomínaných príspevkov spravuje holandská daňová správa, ktorá je špeciálne poverená implementáciou rôznych schém benefitov.³⁹

1.8 Maďarsko

Legislatívna úprava

V maďarskej legislatíve nie je zadefinovaný pojem jednorodičovstva ako takého, vo viacerých právnych predpisoch je však zadefinovaná „osamelá“ osoba, prípadne osoba, ktorá vychováva dieťa sama.

Zákon o službách systému povinného zdravotného poistenia⁴⁰ definuje „osamelú“ osobu ako osobu, ktorá je slobodná alebo nie je vydatá alebo je ovdovená alebo rozvedená alebo žije oddelene od manžela/manželky a nemá partnera. V rovnakom znení je definícia „osamelej“ osoby v zákone o podpore rodiny⁴¹. Zákonník práce⁴² definuje „pracovníka, ktorý vychováva dieťa sám“ obdobne ako osobu, ktorá vychováva dieťa vo vlastnej domácnosti a ktorá je slobodná alebo nie je vydatá alebo je ovdovená alebo rozvedená alebo žije oddelene od manžela/manželky a nemá partnera.

Formy podpory jednorodičovskej rodiny

V § 3 ods. 4 zákona o podpore rodiny sa uvádza: „V záujme kompenzovania záťaže kladenej na viacdtné rodiny, osamelých rodičov, ktorí vychovávajú svoje deti sami, a rodiny s dlhodobou chorým alebo ťažko zdravotne postihnutým dieťaťom, ako aj v záujme podpory rovnakých príležitostí pre ne, sú niektoré prvky systému podpory rodiny diferencované.“

Výška rodinných prídavkov, vyplácaných mesačne, je pre osamelých rodičov navýšená oproti „úplnej“ rodine o 1 500 HUF (3,79 EUR) pri jednom a dvoch deťoch (t. j. je v celkovej výške 13 700 HUF, resp. 34,6 EUR a 14 800 HUF, resp. 37,38 EUR) a o 1 000 HUF (2,53 EUR) pri troch a viac deťoch (17 000 HUF, resp. 42,93 EUR). V prípade chronicky chorého alebo ťažko zdravotne postihnutého dieťaťa je prídavok pri osamelom rodičovi navýšený o 2 600 HUF (6,57 EUR) na

³⁸ Zákon o starostlivosti o deti, oddiel 2. Dostupný (v holandsčine) na:

https://wetten.overheid.nl/BWBR0017017/2024-07-01/#Hoofdstuk1_Afdeling2_Paragraaf2

³⁹ Daňová správa Holandska: Ako fungujú benefity. Dostupné (v angličtine) na:

https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontenten/belastingdienst/individuals/benefits/how_do_benefits_work/

⁴⁰ Zákon LXXXIII z roku 1997 o službách systému povinného zdravotného poistenia. Dostupný (v maďarčine) na:

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700083.tv>

⁴¹ Zákon LXXXIV z roku 1998 o podpore rodiny. Dostupný (v maďarčine) na:

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800084.TV&celpara=&dbnum=1>

⁴² Zákonník práce (Zákon I z roku 2012). Dostupný (v maďarčine) na:

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200001.tv>

celkovú sumu 25 900 HUF (65,41 EUR). *Pozn.: Suma rodinných prídavkov je uvedená už na celú rodinu, nie na každé dieťa.

Ďalšou formou podpory jednorodičovských rodín v praxi je možnosť získania „náhradného výživného“ na dieťa zo strany štátu. Od 1. januára 2022 má rodič, ktorému druhý rodič neplatí súdom určené výživné na dieťa a postup pri jeho vymáhaní prostredníctvom exekučného konania je neúspešný, možnosť požiadať o finančný príspevok zo strany štátu. Ide o prípady, keď rodič, ktorý je povinný platiť výživné, nemá príjem alebo majetok, ktorý by mohol byť zablokovaný alebo zhabaný prostredníctvom exekučného konania a tým pádom je exekučné konanie zastavené. Tento príspevok nie je podmienený dodatočným dokazovaním potreby príjmu na strane prijímateľa ani žiadnym príjmovým kritériom. Výška príspevku je max. 60 000 HUF (151,53 EUR) na dieťa mesačne po dobu 3 rokov v prípade, ak pretrvávajú podmienky nároku s možným predĺžením o ďalšie 3 roky.

Osamelí rodičia majú na základe zákona o službách systému povinného zdravotného poistenia (§ 46) v prípade choroby dieťaťa a nutnej starostlivosti zo strany rodiča možnosť čerpať nemocenskú dávku na starostlivosť o dieťa po dvojnásobne dlhšiu dobu, t. j. vo veku 3-6 rokov dieťaťa po dobu 84 kalendárnych dní ročne a vo veku 6-12 rokov dieťaťa po dobu 28 kalendárnych dní.

V Zákonníku práce je takisto niekoľko ustanovení, ktoré uvádzajú špecifické podmienky pre osamelých rodičov, čo sa týka napr. práce nadčas, nočnej práce (§ 113), zmeny miesta práce (§ 53, ods. 3b).

Medzi všeobecné opatrenie na podporu rodiny v Maďarsku patrí od roku 2015 povinnosť navštevovať materskú školu pre deti staršie ako 3 roky, pričom v praxi už deti okolo 2 rokov navštevujú škôlky a zariadenia dennej starostlivosti o rodinu, kde môžu byť prijaté už od 20 týždňov veku dieťaťa.

V rámci sociálnej oblasti v Maďarsku funguje Alžbetin program⁴³ s cieľom vytvoriť možnosti na trávenie dovolení (napr. dotované dovolenky, organizácia letných táborov pre deti a mládež) pre sociálne slabšie skupiny obyvateľstva.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že na základe politickej praxe posledných rokov v Maďarsku majú normatívne formy podpory rodiny klesajúcu tendenciu a špeciálna podpora pre „neúplné“ rodiny chýba alebo je dostupná len v redukovanej forme. Odborná/občianska verejnosť (napr. Egyszülös Központ⁴⁴) nenachádza medzi opatreniami ústrednej štátnej správy okrem malých, indikatívnych krokov také, ktoré by výrazne uľahčili život „neúplným“ rodinám.

⁴³ Zákon CIII z roku 2012 o Alžbetinom programe. Dostupný (v maďarčine) na: <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200103.TV>

⁴⁴ Webová stránka Egyszülös Központ („Centrum jednorodičov“). Dostupná (v angličtine) na: <https://www.egyszulo.hu/english>

1.9 Nemecko

Legislatívna úprava

V Nemecku neexistuje všeobecne platná právna definícia pojmu jednorodič. Tento pojem sa používa v rôznych právnych normách, z ktorých len niektoré konkrétne vymedzujú, ktorá skupina osôb je jednorodičom. Ako príklad môžeme uviesť zákon o dani z príjmu⁴⁵ (§ 24b ods. 1), kde sú pre účely daňovej úľavy pre jednorodičov definovaní jednorodičia ako:

„Samostatní/osamelí daňovníci (Allein stehende Steuerpflichtige), ktorých domácnosť zahŕňa aspoň jedno dieťa, na ktoré majú nárok podľa § 32 ods. 6 alebo na prídavok na dieťa.“ V ďalšom odseku (§ 24b ods. 3) sú následne špecifikované osamelé osoby ako: *„daňovníci, ktorí nespĺňajú podmienky na uplatnenie rozdeľovacieho konania⁴⁶ (podľa § 26 ods. 1) alebo ktorí ovdoveli a netvorí s inou plnoletou osobou spoločnú domácnosť“* (okrem plnoletých detí, ktoré majú nárok na prídavok na dieťa).

Pre účely sociálnej pomoci (XII. kniha Sociálneho zákonníka⁴⁷, § 30 ods. 3) sa za jednorodičov považujú *„osoby, ktoré žijú spoločne s jedným alebo viacerými maloletými deťmi a sú výlučne zodpovedné za starostlivosť o ne a ich výchovu“*.

V iných právnych predpisoch sa používa pojem jednorodič bez toho, aby sa uvádzala (samostatná) definícia tohto pojmu. V niektorých prípadoch sa odkazuje na definíciu podľa daňových predpisov, napr. v prípade poberania rodičovského príspevku výlučne jedným z rodičov.

Formy podpory jednorodičovskej rodiny

V Nemecku neexistuje samostatná oblasť politiky na podporu jednorodičov. Za zlepšenie životných podmienok pre všetky rodiny bez ohľadu na to, či rodičia vychovávajú svoje deti spoločne, oddelene alebo sami, je zodpovedné Spolkové ministerstvo pre rodinu, seniorov, ženy a mládež. Spolkové ministerstvo práce a sociálnych vecí je zodpovedné za zabezpečenie pracovných podmienok priaznivých pre rodiny.

Spomedzi širokej škály rodinných dávok, o ktoré sa jednorodičia v Nemecku môžu uchádzať spolu s ostatnými rodinami, existujú dve, ktoré sa týkajú výlučne jednorodičov, so zámerom zmierniť ich finančnú záťaž.

Uplatnením **daňovej úľavy pre jednorodičov** (*Entlastungsbetrag für Alleinerziehende*) podľa § 24b zákona o dani z príjmu (na základe definície jednorodiča, ktorú sme spomínali vyššie) sa znižuje výška zdaniteľného príjmu a tým aj daňové zaťaženie domácnosti. Cieľom tohto opatrenia je kompenzácia vyšších nákladov na život alebo chod domácnosti zo strany jednorodičov, ktorí vedú spoločnú domácnosť len so svojimi deťmi bez príspevia žiadnej inej dospeléj osoby, ktorá by sa

⁴⁵ Zákon o dani z príjmu. Dostupný (v nemčine) na: <https://www.gesetze-im-internet.de/estg/>

⁴⁶ Pozn.: Rozdeľovacie konanie/metóda sa používa pri spoločnom „vyrúbení“ dane pre manželov. Príjmy oboch manželov sa na tento účel spočítajú, potom sa vydedia dvoma a suma dane vypočítaná z týchto príjmov sa opäť vynásobí dvoma. Toto rozdelenie môže viesť k daňovému zvýhodneniu, ak majú manželia rôznu výšku príjmov do takej miery, že individuálne by spadali do rôznej výšky sadzieb dane z príjmov. Obaja manželia musia podliehať daňovej povinnosti v plnom rozsahu.

⁴⁷ XII. Kniha Sociálneho zákonníka. Dostupná (v nemčine) na: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_12/

reálne alebo finančne podieľala na chode domácnosti. Suma, ktorú si môžu jednorodičia odpočítať z príjmu, je 4 260 EUR za kalendárny rok, ak vychovávajú dieťa sami. Za každé ďalšie dieťa, u ktorého sú splnené vyššie uvedené požiadavky, sa táto suma zvyšuje o 240 EUR.

Tzv. **preddavkové výživné** (*Unterhaltsvorschuss*) má zlepšiť finančnú situáciu jednorodičov, ktorí nedostávajú žiadne alebo len nepravidelné výživné na svoje dieťa od rodiča, ktorý je povinný platiť peňažné výživné. Právnym základom tohto opatrenia je zákon na zabezpečenie výživy detí osamelých matiek a otcov prostredníctvom preddavkov na výživné alebo dávky v prípade straty výživného⁴⁸. Podľa § 1 ods. 1 tohto zákona má naň nárok dieťa, ktoré ešte nedovršilo dvanásť rokov, žije v Nemecku s jedným z rodičov a od druhého rodiča nedostáva výživné alebo ho nedostáva pravidelne vo výške minimálneho výživného. Nárok na preddavok na výživné existuje aj vtedy, ak druhý rodič alebo nevlastný rodič zomrel a príjem siroty je nižší ako minimálna výška výživného. Rodič, s ktorým dieťa žije, musí byť slobodný, ovdovený alebo rozvedený alebo trvalo odlúčený od svojho manžela alebo partnera (§ 1 ods. 2). Za určitých podmienok existuje aj právo na preddavkové výživné do 18 rokov veku dieťaťa (§ 1 ods. 1a).

Rôzne iné rodinné dávky obsahujú osobitosti pre jednorodičov, ktoré sa týkajú buď výšky dávok, alebo trvania nároku na tieto dávky.

Na jednorodičov sa napríklad vzťahujú **osobitné pravidlá pri poberaní rodičovského príspevku** (*Elterngeld*)⁴⁹ v súlade so zákonom o rodičovskom príspevku a rodičovskej dovolenke⁵⁰:

Podľa § 1 ods. 1 tohto zákona majú nárok na rodičovský príspevok osoby, ktoré majú trvalý alebo obvyklý pobyt v Nemecku, žijú v spoločnej domácnosti so svojim dieťaťom, starajú sa oň a vychovávajú ho sami a nepracujú na plný úväzok alebo vôbec. Rodičia majú spoločný nárok na dvanásť mesačných súm základného rodičovského príspevku. Ak sa príjem zo zamestnania jedného z rodičov zníži počas dvoch mesiacov života dieťaťa, rodičia majú spoločný nárok aj na tzv. „partnerské mesiace“, a teda na ďalšie dva mesiace základného rodičovského príspevku (§ 4, ods. 3). Maximálna doba nároku na základný rodičovský príspevok pre rodičovský pár je preto 14 mesiacov pod podmienkou, že druhý rodič poberá základný rodičovský príspevok najmenej dva mesiace. Jednorodičia majú automaticky nárok na poberanie rodičovského príspevku aj za „partnerské mesiace“, a preto môžu poberať základný rodičovský príspevok takisto po maximálnu dobu 14 mesiacov (§ 4c).

Ten istý princíp sa uplatňuje aj pri tzv. „**partnerskom bonuse**“ (*Partnerschaftsbonus*) pri poberaní rodičovského príspevku. Vo všeobecnosti naň rodičom vzniká nárok, ak obaja rodičia odpracujú v priemere 24 a najviac 32 hodín týždenne v mesiaci a spĺňajú základné predpoklady na poberanie rodičovského príspevku (§ 4b ods. 1). Obaja rodičia majú potom nárok na dodatočnú mesačnú sumu „Rodičovského príspevku Plus“ počas minimálne dvoch a maximálne štyroch mesiacov

⁴⁸ Zákon na zabezpečenie výživy detí osamelých matiek a otcov prostredníctvom preddavkov na výživné alebo dávky v prípade straty výživného. Dostupný (v nemčine) na:

<https://www.gesetze-im-internet.de/uhvorschg/index.html>

⁴⁹ Spolkové ministerstvo pre rodinu, seniorov, ženy a mládež: Rodinný príspevok. Dostupné (v nemčine) na:

<https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/themen/familie/familienleistungen/elterngeld/elterngeld-73752>

⁵⁰ Zákon o rodičovskom príspevku a rodičovskej dovolenke. Dostupný (v nemčine) na: <https://www.gesetze-im-internet.de/beeg/>

(§ 4b ods. 2). Jednorodičia majú takisto nárok na využitie tohto bonusu v prípade splnenia podmienky zníženého úväzku z ich strany a na základe § 4c ods. 3 majú nárok aj na štyri ďalšie mesačné sumy Rodičovského príspevku Plus.

Jednorodičia majú tiež nárok na **dlhšie pracovné voľno a nemocenské dávky v prípade choroby dieťaťa** (*Kinderkrankengeld*). Podľa § 45 ods. 1 V. Knihy Sociálneho zákonníka⁵¹ majú poistenci povinného zdravotného poistenia nárok na nemocenskú dávku na dieťa na základe potvrdenia od lekára o chorobe dieťaťa a potrebe starostlivosti oň zo strany rodiča. O dieťa sa môže starať len jedna osoba, pričom dieťa ešte nemohlo dovŕšiť vek 12 rokov, príp. je zdravotne postihnuté a odkázané na pomoc. Každé dieťa má nárok na nemocenskú dávku po dobu najviac 10 pracovných dní v kalendárnom roku, v prípade dieťaťa jednorodiča je táto doba predĺžená na najviac 20 pracovných dní (§ 45 ods. 2 veta 1 V. knihy Sociálneho zákonníka). Keďže v prípade spoločne posudzovaných rodičov má každý rodič svoj vlastný nárok na nemocenskú dávku pre dieťa, jednorodičia majú zdvojnásobené obdobie nároku na túto dávku. V prípade viacerých detí má každý poistenec nárok na nemocenské dávky na dieťa po dobu max. 25 pracovných dní spolu alebo v prípade jednorodiča po dobu max. 50 pracovných dní. Počas nároku na nemocenskú dávku pre deti majú rodičia nárok na neplatené pracovné voľno voči zamestnávateľovi.

Pozn.: Pre roky 2024 a 2025 bolo schválené navýšenie max. dĺžky nemocenskej dávky pre dieťa: 15 prac. dní pre jedno dieťa a 35 prac. dní pre všetky deti (t. j. pre deti jednorodičov 30, resp. 70 prac. dní). Počas obdobia COVID pandémie bola táto max. dĺžka dočasne stanovená na 30 dní na jedno dieťa (resp. 60 dní pre dieťa jednorodičov) a 65 dní pre všetky deti (resp. 130 dní pre deti rodičov).

Pri niektorých sociálnych dávkach sa pre jednorodičov používajú iné vymeriavacie základy alebo sadzby. Napríklad pri výpočte občianskeho príspevku (*Bürgergeld*) podľa § 20 ods. 2 II. Knihy Sociálneho zákonníka sa pri jednorodičoch vychádza z vyššej štandardnej potreby (*Regelbedarf*). Pri výpočte sociálnej pomoci sa v súlade s § 30 ods. 3 XII. Knihy Sociálneho zákonníka uznáva „dodatočná potreba“ pre osoby, ktoré žijú s jedným alebo viacerými maloletými deťmi a sú výlučne zodpovedné za ich starostlivosť a výchovu. Výška závisí od veku a počtu detí.

V neposlednom rade je ponuka starostlivosti o deti na základe skutočnej potreby kľúčovým prvkom pri snahe o zosúladienie pracovného a rodinného života jednorodičov. Pre nich, ako aj pre ostatných rodičov, je prínosom najmä rozšírenie starostlivosti o deti a existujúci zákonný nárok na miesto v zariadení starostlivosti o deti od jedného roka (§ 24 ods. 2, 3 VIII. Knihy Sociálneho zákonníka⁵²).

⁵¹ V. Kniha Sociálneho zákonníka. Dostupná (v nemčine) na: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_5/

⁵² VIII. Kniha Sociálneho zákonníka. Dostupná (v nemčine) na: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_8/index.html

1.10 Poľsko

Legislatívna úprava

Právnu definíciu jednorodiča možno nájsť v zákone o rodinných dávkach⁵³ (čl. 3, ods. 17a): „osoba, ktorá vychováva dieťa sama – rozumie sa ňou nevydatá žena, neženatý muž, vdova, vdovec, osoba odlúčená právoplatným rozsudkom súdu, rozvedená osoba, pokiaľ nevychováva aspoň jedno dieťa spoločne s jeho rodičom“.

Na daňové účely, na základe zákona o dani z príjmu fyzických osôb⁵⁴ (čl. 6, ods. 4c), sa jednorodičom rozumie:

„rodič alebo zákonný zástupca, ktorý je nevydatá žena, neženatý muž, vdova, vdovec, rozvedený muž, rozvedená žena, osoba, voči ktorej bola vyhlásená rozluka v zmysle osobitných ustanovení, osoba, vo vzťahu ku ktorej bola vyhlásená rozluka v zmysle osobitných predpisov, alebo osoba, ktorej manžel(ka) bol(a) zbavený(á) rodičovských práv alebo je vo výkone trestu odňatia slobody, ak tento rodič alebo opatrovník vychováva sám počas daňového roka deti:

- 1) maloleté,
- 2) plnoleté a ktoré v súlade s osobitnými predpismi poberali príspevok (príplatok) na ošetrovateľskú starostlivosť alebo sociálny dôchodok,
- 3) plnoleté do 25 rokov veku, ktoré študujú na školách uvedených v predpisoch upravujúcich vzdelávací systém alebo vysokoškolské vzdelávanie, platných v Poľskej republike a v inom štáte“.

Formy podpory jednorodičovskej rodiny

Jednorodičia, ktorí spĺňajú definíciu podľa daňového zákona (viď vyššie), si môžu uplatniť daňové zvýhodnenie pri dani z príjmu fyzickej osoby. Vo všeobecnosti sa vypočítava daň pre jednorodičov z polovice výšky príjmu, na ktorý sa uplatní nezdaniteľné minimum v dvojnásobnej výške a vypočítaná daň sa vynásobí dvoma. Tento postup umožňuje uplatniť pre jednorodičov nižšiu daňovú sadzbu a vyššie nezdaniteľné minimum.

V prípade, ak nebolo určené výživné na dieťa druhému rodičovi dieťaťa, majú jednorodičia nárok na jednorodičovský príspevok. Ide o prípady, keď je druhý rodič zosnulý, neznámy, prípadne žaloba o určenie výživného bola zamietnutá. Výška sumy mesačného príspevku je 193 PLN (45,11 EUR) na dieťa, do maximálnej výšky 386 PLN (90,23 EUR) na všetky deti. V prípade dieťaťa s osvedčením o zdravotnom postihnutí alebo s osvedčením o závažnom stupni postihnutia sa výška príspevku zvyšuje o 80 PLN (18,7 EUR) na dieťa, najviac však o 160 PLN (37,4 EUR) pre všetky deti.

Na základe zákona o rodinných dávkach, majú jednorodičia, tak ako ostatné rodiny, nárok na rodinné prídavky na deti do veku 18 rokov, s možnosťou predĺženia až do veku 21 rokov, ak dieťa pokračuje vo vzdelávaní, prípadne bez vekového obmedzenia pri deťoch so zdravotným postihnutím. Výška príspevku je variabilná a závisí od počtu detí v rodine a finančného príjmu na osobu v rodine.

⁵³ Zákon z 28. novembra 2003 o rodinných dávkach. Dostupný (v poľštine) na: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20032282255/U/D20032255Lj.pdf>

⁵⁴ Zákon z 26. júla 1991 o dani z príjmu fyzických osôb. Dostupný (v poľštine) na: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19910800350/U/D19910350Lj.pdf>

Ďalším príspevkom pre rodiny s deťmi je príspevok na výchovu dieťaťa, ktorého účelom je čiastočná úhrada výdavkov spojených s výchovou dieťaťa, vrátane starostlivosti oň a uspokojovania jeho životných potrieb. Nárok na túto dávku nie je príjmovovo podmienený, je teda dostupná všetkým rodinám bez ohľadu na ich finančnú situáciu. Poskytuje sa mesačne vo výške 800 PLN (187 EUR) na každé dieťa do dovŕšenia 18 rokov. Jeho právnym základom je zákon o štátnej pomoci pri výchove detí⁵⁵ (čl. 4 až 9a).

1.11 Rakúsko

Legislatívna úprava

V rakúskej legislatíve neexistuje jednotná definícia jednorodičovstva. Vo všeobecnosti sa v rakúskych právnych predpisoch pre tento prípad spomína situácia, keď „neexistuje“ iný rodič alebo druhý rodič nežije v spoločnej domácnosti (napr. zákon o ochrane materstva⁵⁶, § 15, ods. 1a). Pre účely zákona o dani z príjmu⁵⁷ (§ 33, ods. 4, bod 2) sa jednorodičia definujú ako daňoví poplatníci, ktorí nežijú v spoločnej domácnosti s partnerom/kou alebo manželom/kou po dobu dlhšiu ako 6 mesiacov v jednom kalendárnom roku a ktorí majú aspoň 1 dieťa, pri ktorom majú nárok na daňový bonus na dieťa dlhšie ako šesť mesiacov v kalendárnom roku.

Formy podpory jednorodičovskej rodiny

Jednorodičia majú nárok na všetky opatrenia na podporu rodiny. Existuje však niekoľko nástrojov, ktorých cieľom je podporiť najmä jednorodičov, či už prostredníctvom možnosti dlhšieho poberania príspevku na starostlivosť o dieťa, dlhšej rodičovskej dovolenky, alebo dodatočných daňových úľav.

Jednorodičia majú právo poberať príspevok na starostlivosť o dieťa („*Kinderbetreuungsgeld*“) počas dlhšieho obdobia ako je „štandard“. V Rakúsku existuje možnosť zvoliť si spôsob čerpania príspevku na starostlivosť o dieťa buď vo forme paušálneho príspevku s flexibilným čerpaním počas dlhšieho časového obdobia (max. do výšky 60 % predchádzajúceho príjmu) alebo vo forme príspevku závislého na výške príjmu (do výšky 80 % predchádzajúceho príjmu a maximálne do výšky 2 300 EUR mesačne pre rok 2024). V prípade čerpania paušálneho príspevku na starostlivosť o dieťa majú jednorodičia nárok na poberanie príspevku o 91 dní dlhšie a pri čerpaní príspevku na starostlivosť o dieťa závislého od príjmu o 61 dní dlhšie⁵⁸.

⁵⁵ Zákon z 11. februára 2016 o štátnej pomoci pri výchove detí. Dostupný (v poľštine) na: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20160000195/U/D20160195Lj.pdf>

⁵⁶ Zákon o ochrane materstva z roku 1979 (§ 15). Dostupný (v nemčine) na: <https://ris.bka.gv.at/eli/bgbl/1979/221/P15/NOR40255811>

⁵⁷ Zákon o dani z príjmu z roku 1988 (§ 33). Dostupný (v nemčine) na: <https://ris.bka.gv.at/eli/bgbl/1988/400/P33/NOR40258469>

⁵⁸ Federálna kancelária Rakúska (Bundeskanzleramt) – Príručka na zosúladenie rodiny a práce pre malé a stredné firmy, r. 2024, str. 34-35. Dostupné (v nemčine) na: https://www.bundeskanzleramt.gv.at/dam/jcr:3929b8ab-324b-469a-9787-cc9e2e0cf815/handbuch_vereinbarkeit_familie_beruf.pdf

Jednorodičia majú takisto právo na čerpanie rodičovskej dovolenky o 2 mesiace dlhšie, do dovŕšenia 24 mesiacov veku dieťaťa oproti „štandardným“ 22 mesiacom (zákon o ochrane materstva, § 15, ods. 1a).

Štatút jednorodiča-daňového poplatníka zakladá osobe nárok na jednorodičovský daňový bonus ročne vo výške 572 EUR pri jednom dieťati, 774 EUR pri dvoch deťoch a pri treťom a ďalšom dieťati sa zvyšuje o 255 EUR (zákon o dani z príjmu, § 33, ods. 4, bod 2). V prípade nízkeho príjmu majú jednorodičia nárok na dodatočnú daňovú úľavu na jedno dieťa („*Kindermehrbetrag*“) do výšky najviac 700 EUR po splnení ďalších podmienok (§ 33, ods. 7). Táto daňová úľava je koncipovaná namiesto daňového „Rodinného bonusu Plus“.⁵⁹

Jednotlivé rakúske spolkové krajiny môžu mať okrem toho zavedené vlastné podporné opatrenia pre rodiny na základe vlastných zákonov, ktoré sú financované z rozpočtu spolkovej krajiny. Takéto finančné príspevky a podmienky oprávnenosti sa preto môžu v jednotlivých spolkových krajinách líšiť.⁶⁰

Z hľadiska koncepcie podpory rodiny možno takisto spomenúť, že v Rakúsku bola spolkovým zákonom⁶¹ v roku 2006 založená nezisková organizácia *Familie & Beruf Management GmbH*⁶². Jej cieľom je riadenie opatrení na zosúladienie rodiny a kariéry, ako aj koordinácia financovania výskumu Rakúskeho inštitútu pre výskum rodiny.

1.12 Rumunsko

Legislatívna úprava

V Rumunsku neexistuje špecifický zákon, ktorý by sa týkal jednorodičovskej rodiny. V súčasnosti sa diskutuje o takomto návrhu zákona, ale nepredpokladá sa, že bude prijatý v navrhovanej podobe. Určitá definícia jednorodičovskej rodiny vyplýva zo zákona o príspevku na podporu rodiny⁶³:

čl. 2 – (2) *Príspevok má aj rodina, tvorená osamelou osobou a ňou vyživovanými deťmi, ďalej len neúplná rodina.*

čl. 3 – *Osamelou osobou v zmysle čl. 2 odst. 2 sa rozumie osoba, ktorá sa nachádza v jednej z týchto situácií:*

- a) *je slobodný/á;*
- b) *je vdova/vdovec;*

⁵⁹ Federálna kancelária Rakúska (Bundeskanzleramt) – Dodatočná daňová úľava na dieťa. Dostupné (v nemčine) na: <https://www.bundeskanzleramt.gv.at/agenda/familie/finanzielle-entlastung-von-familien/familiensteuerentlastung/kindermehrbetrag.html>

⁶⁰ Federálna kancelária Rakúska (Bundeskanzleramt) – Rodiny: Finančná podpora od spolkových krajín. Dostupné (v nemčine) na: <https://www.bundeskanzleramt.gv.at/agenda/familie/finanzielle-entlastung-von-familien/finanzielle-unterstuetzung-laender.html>

⁶¹ Federálne právo konsolidované: Úplná právna úprava pre založenie spoločnosti „Familie & Beruf Management GmbH“. Dostupné (v nemčine) na: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20004508>

⁶² Webová stránka Familie & Beruf Management GmbH (FBG). Dostupná (v nemčine) na: <https://www.familieundberuf.at/>

⁶³ Zákon č. 277 z 24. decembra 2010 o príspevku na podporu rodiny. Dostupný (v rumunčine): <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/124905>

- c) je rozvedený/á;
- d) jeho/jej manžel/ka bol/a rozhodnutím súdu vyhlásený/á za nezvestného/nezvestnú;
- e) má manžela/manželku vo väzbe dlhšie ako 30 dní alebo je vo výkone trestu odňatia slobody a nepodiel'a sa na výžive detí;
- f) nedovršil/a vek 18 rokov a nachádza sa v niektorej zo situácií uvedených v písmenách a) – e);
- g) bol/a ustanovený/á opatrovníkom alebo mu/jej bolo zverené do pestúnskej starostlivosti jedno alebo viac detí a nachádza sa v niektorej zo situácií uvedených v písmenách a) až c).

Ďalšiu definíciu jednorodičovskej (neúplnej) rodiny prináša čl. 6 zákona o minimálnom inkluzívnom príjme⁶⁴:

c) neúplná rodina – označuje rodinu tvorenú osamelou osobou a nezaopatreným dieťaťom/deťmi vo veku do 18 rokov alebo do 26 rokov pre tých, ktorí absolvujú formu vzdelávania – denné kurzy, organizované podľa zákona, a ktorí žijú a hospodária spoločne;

d) Osamelá osoba v neúplnej rodine – osoba, ktorá sa nachádza v jednej z nasledujúcich situácií:

1. je slobodný/á;
2. je vdovec/vdova;
3. je rozvedený/á;
4. ktorého manžel alebo manželka je súdnym rozhodnutím vyhlásený/á za mŕtveho;
5. ktorého manžel alebo manželka sa nachádza v jednej zo situácií uvedených v § 178 písm. c) alebo d) zákona č. 287/2009 Zb. v znení neskorších predpisov⁶⁵;
6. ktorého manžel/manželka je preventívne zadržaný/á po dobu dlhšiu ako 30 dní alebo je vo výkone trestu odňatia slobody a nepodiel'a sa na výžive detí;
7. nedosiahol/nedosiahla vek 18 rokov a nachádza sa v jednej zo situácií uvedených v bodoch 1 – 5;
8. bol/bola ustanovený/á opatrovníkom alebo mu/jej bolo zverené do pestúnskej starostlivosti jedno alebo viac detí a nachádza sa v niektorej zo situácií uvedených v bodoch 1 až 5

Formy podpory jednorodičovskej rodiny

Jednorodičovské rodiny majú zákonný nárok na niekoľko kategórií oprávnení/výhod.

Príspevok na podporu rodiny je navýšený pre jednorodičovské rodiny o 2/3 „štandardnej“ výšky príspevku (v nižšej hranici príjmu) a o 80 % vo vyššej hranici príjmu rodiny, ktorá je stanovená zákonom. Suma tohto mesačného príspevku je odstupňovaná v závislosti od počtu detí a nárok na jeho vyplácanie podlieha príjmovému kritériu.

Jednorodičovské rodiny môžu na základe zákona o minimálnom inkluzívnom príjme požiadať o dve sociálne dávky: inkluzívnu pomoc a pomoc pre rodiny s deťmi. Obidve sociálne dávky sú podmienené nízkym príjmom a ich cieľom je predchádzať chudobe a riziku sociálneho vylúčenia. Inkluzívna pomoc je finančná pomoc poskytovaná rodinám na zabezpečenie každodenných životných potrieb. Pomoc pre rodiny s deťmi je finančná pomoc pre rodiny, ktoré majú jedno alebo viac detí mladších ako 18 rokov, s cieľom zabrániť riziku chudoby dieťaťa a stimulovať jeho účasť

⁶⁴ Zákon č. 196 z 31. októbra 2016 o minimálnom inkluzívnom príjme v znení neskorších predpisov. Dostupný (v rumunčine) na: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/183328>

⁶⁵ Občiansky zákonník zo dňa 17. júla 2009. Pozn.: § 178 sa týka prípadov súdneho pridelenia opatrovníka určitej osobe. Dostupný (v rumunčine) na: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/179824>

na vzdelávacom systéme, je preto podmienená určitou formou školskej dochádzky. Výška týchto finančných dávok sa vypočítava individuálne na základe príjmu rodiča a počtu nezaopatrených detí, pričom pri pomoci pre rodiny s deťmi je výška príspevku navýšená v prípade jednorodičovskej rodiny.

Študenti vychovávaní jedným rodičom sa môžu uchádzať o štipendia sociálnej pomoci (na základe Nariadenia č. 5870 z 22. decembra 2021⁶⁶).

V Rumunsku sa poskytujú v rámci všeobecného balíka sociálnej pomoci aj sociálne poukážky na základné potraviny a stravovanie. Pre rok 2024 budú mať nominálnu hodnotu 250 RON (50,26 EUR) a budú sa poskytovať raz za 2 mesiace. Oprávnené osoby, určené na základe rozhodnutia Ministerstva práce a sociálnej solidarity, dostanú poštou „sociálnu kartu“ bez toho, aby museli v tomto smere začať akékoľvek konanie. V závislosti od príjmu je možné získať aj poukážky na pokrytie nákladov na elektrinu (pre rok 2024) a poukážky pre žiakov a predškolákov zo znevýhodneného prostredia na nákup školských potrieb a oblečenia (v hodnote 500 RON, čo zodpovedá 100,52 EUR)

Nedávno (30. apríla 2024) prijal rumunský parlament novelu Zákonníka práce⁶⁷, ktorá pre rodičov, ktorí vychovávajú svoje deti sami, obmedzuje povinnosť pracovať v nočných zmenách. V § 128 sa doslovne uvádza: „*tehotným ženám, nastávajúcim matkám, matkám, ktoré nedávno porodili a dojčiacim matkám, ako aj osamelým osobám v jednorodičovskej rodine nemožno uložiť povinnosť vykonávať nočnú prácu*“.

Na úrovni magistrátu mesta Bukurešť je za určitých podmienok poskytovaný typ komunitnej sociálnej pomoci, ktorej cieľovou skupinou je práve „neúplná“ rodina (s bydliskom v administratívno-územnom obvode magistrátu Bukurešť najmenej 6 mesiacov pred podaním žiadosti o tento typ dávky). Táto pomoc sa poskytuje na základe priemerného mesačného príjmu na člena rodiny.

V legislatívnom procese v poslaneckej snemovni je návrh zákona, ktorého cieľom je upraviť spôsoby podpory jednorodičovských rodín, priznanie mesačného výživného a príspevku na štúdium na zamedzenie odlúčenia detí od rodiny⁶⁸ (návrh bol predložený v r. 2019, Senát ho zamietol).

1.13 Španielsko

Legislatívna úprava

V španielskych právnych predpisoch neexistuje jednoznačná definícia jednorodiča. V pracovnom materiáli ministerstva pre rovnosť *Jednorodičovské rodiny v Španielsku*⁶⁹ sa uvádza: „*Pri absencii*

⁶⁶ Nariadenie č. 5870 z 22. decembra 2021. Dostupné (v rumunčine) na:

<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/250165>

⁶⁷ Zákon č. 53/2003 Zákonník práce. Dostupné (v rumunčine) na:

<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/282881>

⁶⁸ Návrh zákona je dostupný (v rumunčine) na webovej stránke Poslaneckej snemovne Rumunska:

<https://www.cdep.ro/proiecte/2019/100/30/3/pl168.pdf>

⁶⁹ Ministerstvo pre rovnosť: *Jednorodičovské rodiny v Španielsku*, str. 65. Dostupné (v španielčine) na:

https://www.inmujeres.gob.es/areasTematicas/AreaEstudiosInvestigacion/docs/Estudios/Familias_monoparentales_en_Espana.pdf

jednoznačnej definície a na striktno právnej úrovni pre účely verejných politík, sa v každej oblasti činnosti rozhoduje o rozsahu pojmu a vymedzujú sa prijímatelia opatrení, dávok, príspevkov alebo starostlivosti, zakaždým podľa cieľa sledovaného predpisom.“

Publikácia ministerstva sociálnych práv, záležitostí spotrebiteľov a agendy 2030 „Sprievodca sociálnou pomocou a službami pre rodiny⁷⁰“ uvádza všeobecnú definíciu jednorodičovských rodín takto:

„Jednorodičovské rodiny sú rodiny, ktoré sú tvorené jednou dospelou osobou – rodičom, poručníkom, pestúnom alebo opatrovníkom – s jedným alebo viacerými nezaopatrenými deťmi. Situácia jednorodičovstva môže vzniknúť z veľmi rôznych skutočností, bez ohľadu na dôvod: prvotne, individuálnym rozhodnutím, úmrtím alebo zmiznutím druhého rodiča, rozvodom alebo partnerským odlúčením, atď.“

Formy podpory jednorodičovskej rodiny

Vyššie spomínaný *Sprievodca sociálnou pomocou a službami pre rodiny* vymenúva (na str. 71-78) rôzne formy podpory, na ktoré majú jednorodičovské rodiny nárok a ktoré sú poskytované štátnymi alebo regionálnymi orgánmi.

Okrem pozostalostných dávok poskytuje systém sociálneho zabezpečenia:

- navýšenú dávku (najmenej o 65 %) pri narodení alebo osvojení dieťaťa pre jednorodičovské rodiny,
- predĺženie trvania materskej dávky (určené pre pracujúce matky, ktoré v čase pôrodu nesplnia minimálnu dobu poistenia) v prípade jednorodičovských rodín o 14 kalendárnych dní navyše k všeobecne stanoveným 42 dňom,
- 45 % zľava z príspevkov na sociálne zabezpečenie v prípade zamestnávania opatrovateľov v mnohopočetných jednorodičovských rodinách,
- minimálny životný príjem pre jednorodičovskú rodinu, jeho výška sa odvíja od počtu detí, (pre rok 2024 je stanovená pri jednorodičovi s 1 maloletým dieťaťom mesačne vo výške 918,67 EUR, s dvomi maloletými deťmi 1099,89 EUR, s tromi maloletými deťmi 1281,30 EUR a pri jednorodičovi so štyrmi a viacerými maloletými deťmi vo výške 1462,62 EUR)

V oblasti zdaňovania môžu jednorodičovské rodiny využiť tieto konkrétne opatrenia:

- posúdenie jednorodičovskej rodiny ako rodinnej jednotky na účely spoločného zdaňovania,
- zníženie základu dane o 2150 EUR ročne na rodinnú jednotku pri zachovaní nezdaniteľného osobného minima na úrovni 5 500 EUR ročne,
- predčasné vyplatenie odpočtu až do výšky 100 EUR mesačne na „predkov“ (*ascendientes*), ktorí sú právne odlúčení alebo bez manželského zväzku, s dvoma nezaopatrenými deťmi pri splnení určitých kritérií (*Sprievodca sociálnou pomocou a službami pre rodiny*, str. 76),
- rôzne regionálne odpočty (niektoré autonómne oblasti výslovne stanovujú osobitné odpočty pre jednorodičovské rodiny).

⁷⁰ Ministerstvo sociálnych práv, záležitostí spotrebiteľov a agendy 2030: *Sprievodca sociálnou pomocou a službami pre rodiny*, str. 71. Dostupné (v španielčine) na: https://www.mdsocialesa2030.gob.es/derechos-sociales/familias/dia_internacional_familias/docs/2024_GUIA_AYUDAS_FAMILIAS_Acc.pdf

V Španielsku existujú osobitné opatrenia na ochranu rodín v ťažkej sociálnej a ekonomickej situácii v súvislosti s ich bývaním, medzi ktoré možno zaradiť aj jednorodičovské rodiny. *Štátny plán prístupu k bývaniu 2022-2025*, ako základný nástroj bytovej politiky v Španielsku, zastrešuje tieto opatrenia v rámci svojich programov a regionálnym orgánom ukladá povinnosť uznať takto zadanú bytovú pomoc pri zohľadnení regionálnych ustanovení.

Jednorodičovské rodiny môžu takisto požiadať o osobitnú pomoc na úhradu nákladov na elektrinu a kúrenie, tzv. sociálny poukaz na elektrinu a teplo (*Bono Social Eléctrico y Térmico*).

Na základe pripravovaného nového „zákona na ochranu rodín“, o ktorom sa v súčasnosti rokuje v parlamente, by mali byť jednorodičovské rodiny s dvoma deťmi v budúcnosti klasifikované ako mnoh početné rodiny.

1.14 Existujúci stav na Slovensku

Legislatívna úprava

Na Slovensku neexistuje jednotná právna úprava jednorodičovstva. Tento pojem sa ani explicitne neuvádza v našej legislatíve. Niektoré právne predpisy implicitne a čiastkovo zmieňujú takúto rodinnú situáciu, keď sa v ich ustanoveniach spomína „osamelá/ý osoba/zamestnanec, ktorá/ý sa stará o dieťa/deti“.

Osamelý zamestnanec je definovaný v Zákonníku práce⁷¹ (§ 40, ods. 1 a 2) konkrétne takto:

§ 40

(1) *Osamelý zamestnanec je zamestnanec, ktorý žije sám a je slobodný, ovdovený alebo rozvedený muž, slobodná, ovdovená alebo rozvedená žena.*

(2) *Za osamelého zamestnanca sa považuje aj osamelý muž alebo žena z iných vážnych dôvodov.*

Formy podpory jednorodičovskej rodiny

Na národnej úrovni neexistuje politika zameraná výlučne na osamelých rodičov.

Niektoré z existujúcich právnych predpisov v oblasti zamestnanosti, sociálnej pomoci, podpory rodičovstva vymedzujú osobitné „výhodnejšie“ podmienky pre osamelé osoby, napr. z hľadiska dĺžky materskej dovolenky a pracovno-právnych podmienok (viď nižšie).

Na základe § 48, ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení⁷², má osamelá poistenkyňa nárok na materské v dĺžke 37 týždňov oproti „štandardnej“ dĺžke pri jednom dieťati 34 týždňov. Podobne, na základe § 49, ods. 1c tohto zákona, má osamelý poistenec, ktorý sa stará o dieťa a spĺňa podmienky nemocensky poistenej osoby, nárok na materské po dobu 31 týždňov oproti „štandardnej“ dĺžke 28 týždňov pri 1 dieťati.

⁷¹ Zákonník práce (zákon č. 311/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov). Dostupný (v slovenčine) na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/311/20240301?ucinnost=01.08.2024>

⁷² Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Dostupný (v slovenčine) na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/461/20240515?ucinnost=29.07.2024>

V Zákonníku práce nachádzame niekoľko ustanovení ohľadne osamelých rodičov:

- v § 64, od. 1d) sa uvádza, že zamestnávateľ nesmie dať zamestnancovi výpoveď v ochrannnej dobe, a to okrem iného aj v dobe, keď sa osamelá zamestnankyňa alebo osamelý zamestnanec starajú o dieťa mladšie ako tri roky,
- v § 68, ods. 3 sa špecifikuje, že zamestnávateľ nemôže okamžite skončiť pracovný pomer, okrem iného, s osamelou zamestnankyňou alebo s osamelým zamestnancom, ak sa stará o dieťa mladšie ako tri roky (s výnimkou odsúdenia pre úmyselný trestný čin alebo porušenia pracovnej disciplíny závažným spôsobom),
- v § 87, ods. 3 sa okrem iného uvádza, že osamelému zamestnancovi, ktorý sa trvale stará o dieťa mladšie ako 15 rokov, možno rozvrhnúť pracovný čas nerovnomerne len po dohode s ním,
- v § 164, ods. 4 sa okrem iného špecifikuje, že osamelá žena alebo osamelý muž, ktorí sa trvale starajú o dieťa mladšie ako 15 rokov, sa môžu zamestnávať prácou nadčas len s ich súhlasom, pracovná pohotovosť sa s nimi môže len dohodnúť.

Existuje inštitút náhradného výživného, na základe podmienok stanovených zákonom č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom⁷³. O náhradné výživné je možné požiadať v prípade:

- neplnenia vyživovacej povinnosti zo strany druhého rodiča a ak bol zároveň podaný návrh na vykonanie exekúcie na vymoženie tejto pohľadávky,
- potvrdenia Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže o postúpení návrhu na výkon rozhodnutia vo veci vymáhania výživného orgánu v cudzine, alebo potvrdenia, že vymáhanie výživného z cudziny nie je možné (to neplatí, ak vymáhanie výživného z cudziny nie je možné z dôvodu neposkytnutia súčinnosti žiadateľa o náhradné výživné centru),
- ak oprávnenej osobe nevznikol nárok na sirotsky dôchodok alebo sirotsky výsluhový dôchodok, alebo úhrn súm sirotského dôchodku a sirotského výsluhového dôchodku po jednom rodičovi je nižší ako 0,7-násobok sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa,
- ak rozhodnutím súdu bola povinnej osobe uložená povinnosť poukazovať výživné pre oprávnenú osobu úradu práce, sociálnych vecí a rodiny.

Medzi ďalšie podmienky zákon ustanovuje potrebu plnenia školskej dochádzky, ak ide o dieťa s povinnou školskou dochádzkou, a trvalý alebo prechodný pobyt na území SR (s výnimkou štúdia v zahraničí).

Náhradné výživné sa poskytuje vo výške určenej rozhodnutím súdu alebo vo výške rozdielu medzi výškou výživného určeného rozhodnutím súdu a výškou zaplateného výživného povinnou osobou, alebo v prípade úmrtia rodiča vo výške 0,7-násobku sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa (87,6 EUR od 1.7.2024, pri životnom minime pre nezaopatrené dieťa vo výške 125,11 EUR) alebo vo výške rozdielu medzi 0,7-násobkom sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa a úhrnom súm sirotského dôchodku a sirotského výsluhového dôchodku po jednom rodičovi v prípade jeho poberania.

⁷³ Zákon č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom v znení neskorších predpisov. Dostupný (v slovenčine) na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/201/20221201>

2. Jednorodičovské domácnosti v EÚ z pohľadu štatistiky

Cieľom tejto kapitoly je poskytnúť základný kvantitatívny prehľad o jednorodičovských domácnostiach v EÚ ako celku a v jednotlivých členských štátoch EÚ zo štatistického hľadiska. Nakoľko na európskej úrovni neexistuje jednotná definícia jednorodičovstva, neexistuje tomu prislúchajúca ani jednotná kategória jednorodičovských domácností použiteľná na štatistické účely, ktorá by verne reflektovala túto vzorku domácností a zároveň by mohla poslúžiť na účely porovnania medzi jednotlivými štátmi EÚ.

Na účely porovnania a vývoja jednorodičovských domácností budeme vychádzať z dostupných údajov Eurostatu v rámci vykazovania zloženia domácností, z mája 2024⁷⁴, ktoré sumarizujú údaje za roky 2013 – 2023, zozbierané na základe Výberového zisťovania pracovných síl Európskej únie (*European Union Labour Force Survey*).

V rámci zloženia domácností s deťmi sú na základe metodiky Výberového zisťovania pracovných síl Európskej únie zadefinované nasledujúce tri kategórie⁷⁵:

- **„osamelý“ dospelý s dieťaťom/deťmi** (*single adult with children*),
- **pár s dieťaťom/deťmi** (*couple with children*),
- **ostatné domácnosti s dieťaťom/deťmi** (*other type of household with children*), pričom táto kategória zahŕňa dvoch dospelých (ktorí netvoria pár) a viac dospelých v domácnosti s dieťaťom/deťmi.

V tejto súvislosti je dôležité spomenúť, že dieťa je v rámci týchto kategórií zadefinované výlučne na základe veku, člen domácnosti do 18 rokov je považovaný za „dieťa“, po dovŕšení 18 rokov za „dospelého“.

S ohľadom na vyššie spomenuté obmedzenia pri interpretácii dát, budeme na účely porovnania vývoja jednorodičovských domácností sledovať „najbližšie“ zadefinovanú kategóriu „osamelý dospelý s dieťaťom/deťmi“.

2.1 Jednorodičovské domácnosti v číslach v EÚ ako celku

Celkový počet domácností v EÚ presiahol v roku 2023 hranicu 200 miliónov. Medzi rokmi 2013 a 2022 sa ich počet zvýšil o 7,0 %. Viac ako pätina dospeléj populácie v EÚ žije sama alebo sú to „osamelí“ rodičia. Pri pohľade na podiel dospeléj populácie, ktorá žije sama, na celkovej dospeléj populácii EÚ podľa veku, pohlavia a prítomnosti detí, je potrebné zdôrazniť veľké rozdiely medzi mužmi a ženami v roku 2013 aj v roku 2023, najmä vo vekovej skupine 25-54 rokov (pozri Grafy 1, 2).

⁷⁴ Eurostat: Štatistiky zloženia domácností. Dostupné (v angličtine) na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Household_composition_statistics

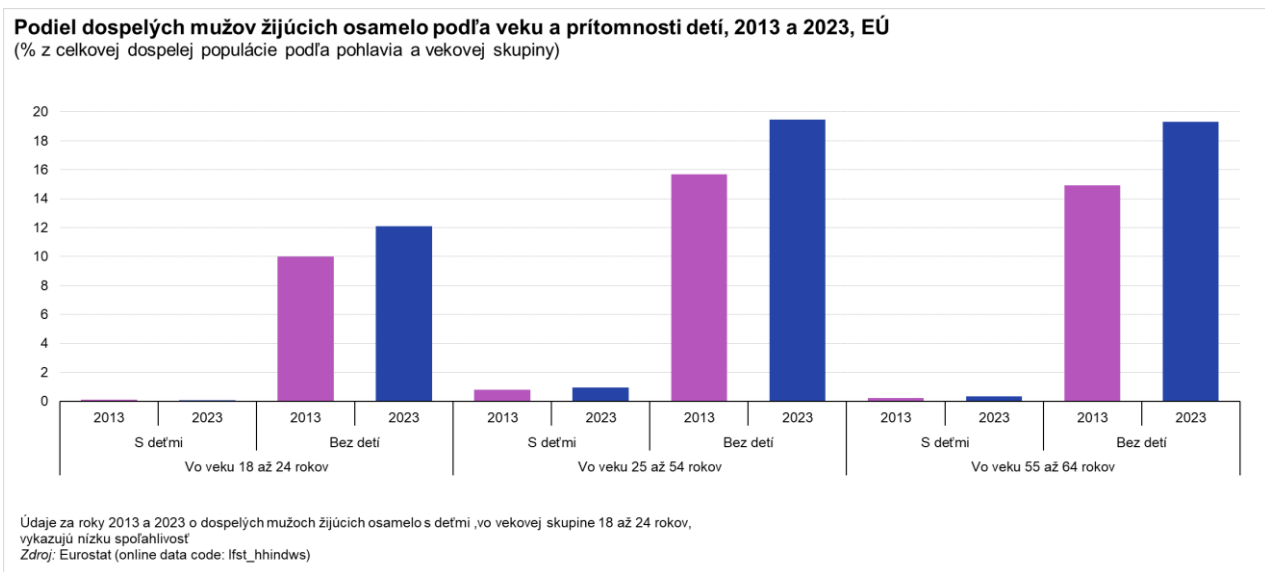
⁷⁵ Vid' podrobnejšie zadefinovanie kategórií: Databáza výberového zisťovania pracovných síl v EÚ (Užívateľská príručka), február 2024, str. 90-91 (*HHCOMP: aggregated household composition*). Dostupné (v angličtine) na: https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1978984/6037342/EU-LFS_Database_User_Guide.pdf

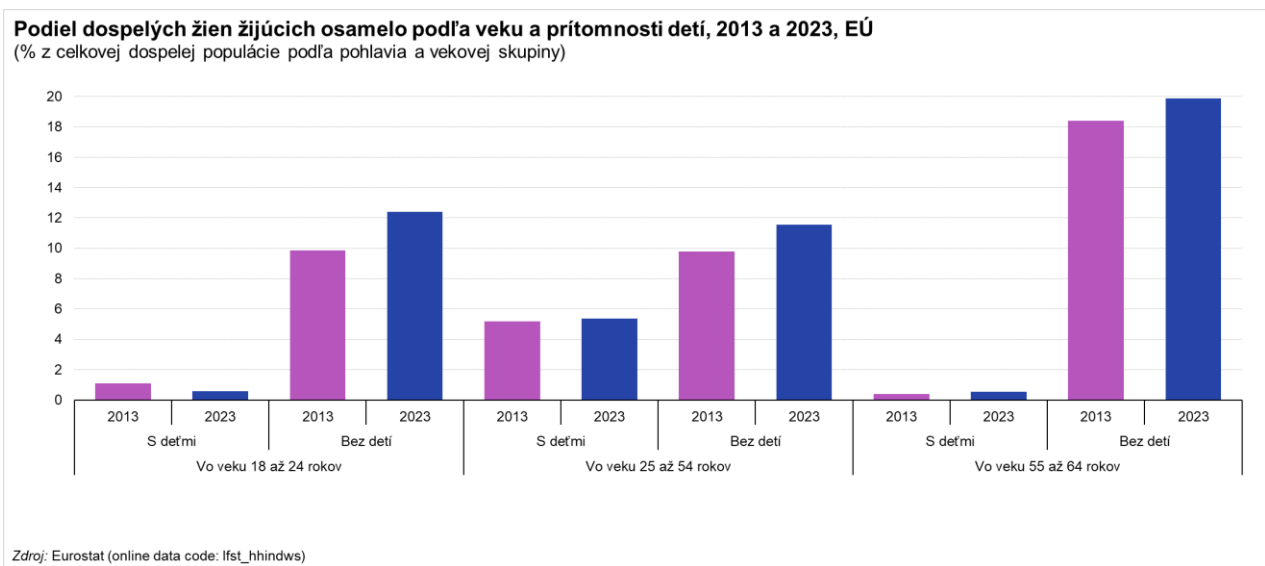
V tejto vekovej skupine je podiel „osamelých“ dospelých žien s deťmi výrazne vyšší ako podiel mužov v rovnakej situácii, a to v roku 2013 aj v roku 2023. Okrem toho sa podiel žien v rokoch 2013 až 2023 zvyšoval rýchlejšie ako podiel mužov.

V roku 2023 bolo 5,4 % dospelých žien vo veku 25 – 54 rokov „osamelými“ rodičmi s deťmi oproti 0,9 % dospelých mužov, a to v dôsledku prevahy domácností s jedným rodičom vedených ženami.

Graf 1

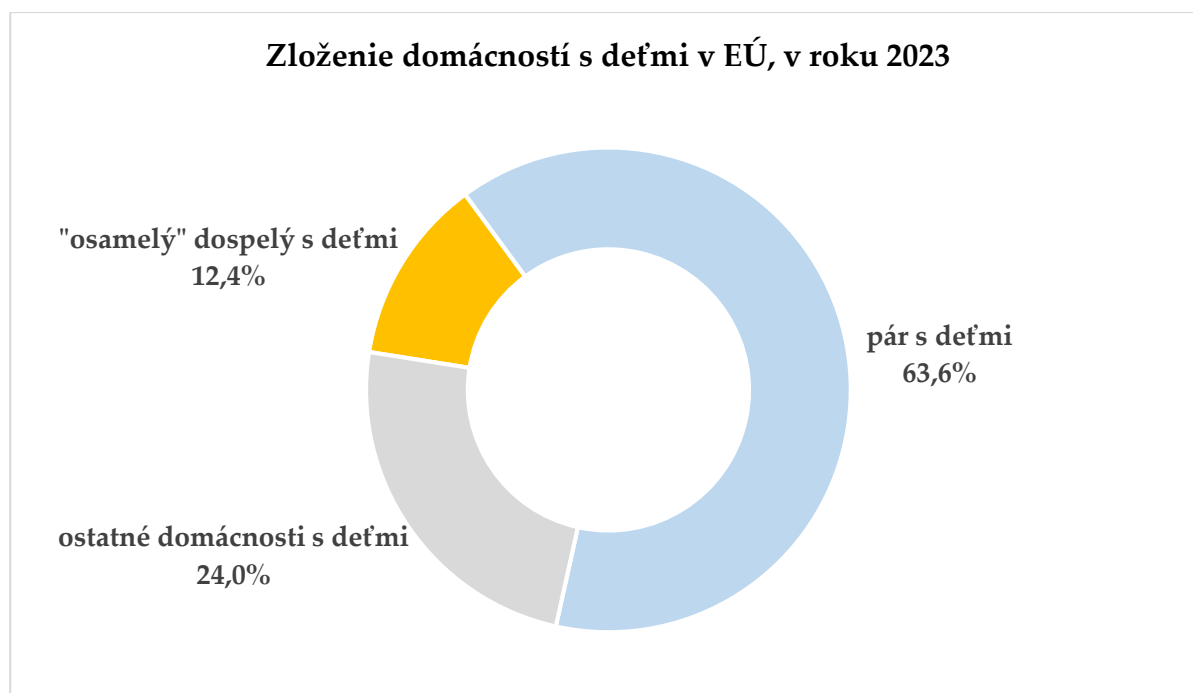

Graf 2

Z pohľadu porovnania zloženia domácností s deťmi v roku 2023 v rámci EÚ vychádza, že páry s deťmi tvorili 63,6 % domácností s deťmi v EÚ, čo z nich robí najčastejší typ domácností s deťmi. Jednorodičovské domácnosti tvorili 12,4 % domácností s deťmi v celej EÚ. Ostatné typy domácností tvorili 24,0 % domácností s deťmi v EÚ (pozri Graf 3).

Graf 3

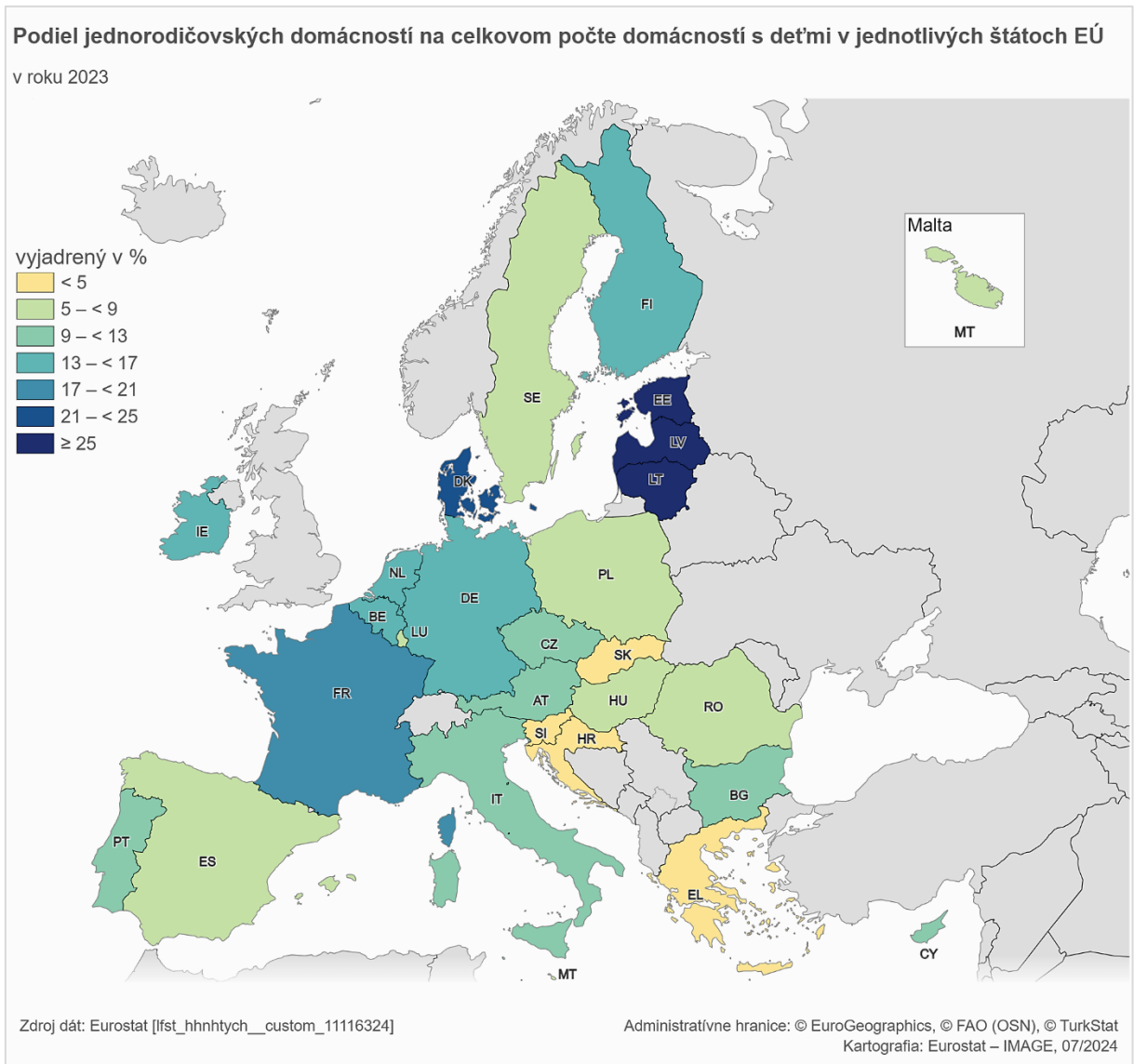
Zdroj dát: Eurostat [lfst_hhnhtych__custom_11116324]

2.2 Jednorodičovské domácnosti v číslach v jednotlivých štátoch EÚ

Na základe porovnania podielu jednorodičovských domácností na celkovom počte domácností s deťmi v jednotlivých členských štátoch EÚ v roku 2023 (viď nižšie obrázok 1 a tabuľka 1), má **Slovensko najnižší podiel (2,9 %) jednorodičovských domácností na celkovom počte domácností s deťmi**, nasleduje Grécko (4,3 %), Slovinsko (4,4 %) a Chorvátsko (4,9 %). Na opačnom konci, medzi štátmi v rámci EÚ s najvyšším podielom jednorodičovských domácností na celkovom počte domácností s deťmi figurujú Estónsko (34,94 %), Litva (28,37 %), Lotyšsko (25,3 %) a Dánsko (23,63 %).

Pre doplnenie kontextu nízkeho podielu jednorodičovských domácností na Slovensku, treba uviesť, že vykázaný podiel párov s deťmi na celkovom počte domácností s deťmi sa nachádza na Slovensku takisto na nižších hodnotách ako je priemer EÚ, t. j. na úrovni 55 % a zároveň zvyšných 42 % domácností s deťmi je reportovaných v kategórii ostatné domácnosti s deťmi (to znamená, že sú tvorené najmenej 2 dospelými, ktorí nežijú v páre, s deťmi, pozri podrobne v úvode kapitoly 2).

Obrázok 1

Tabuľka 1 – Podiel jednej kategórie domácností s deťmi na celkovom počte domácností s deťmi v danom štáte, v roku 2023

Štát	Jednorodičovské domácnosti („osamelý“ dospelý s dieťaťom/deťmi)	Pár s dieťaťom/deťmi	Ostatné domácnosti s dieťaťom/deťmi
Slovensko	2,9 %	55,0 %	42,0 %
Grécko	4,3 %	72,4 %	23,3 %
Slovinsko	4,4 %	68,7 %	26,9 %
Chorvátsko	4,9 %	56,0 %	39,2 %
Švédsko	5,7 %	76,4 %	17,9 %
Malta	7,3 %	61,0 %	31,7 %
Španielsko	7,5 %	60,3 %	32,2 %
Rumunsko	7,5 %	55,8 %	36,7 %
Luxembursko	7,9 %	69,6 %	22,5 %
Maďarsko	8,5 %	64,8 %	26,6 %
Poľsko	8,9 %	61,0 %	30,1 %
Bulharsko	9,0 %	50,5 %	40,5 %
Taliano	9,0 %	66,6 %	24,4 %
Cyprus	10,3 %	65,9 %	23,8 %
Rakúsko	10,4 %	68,4 %	21,2 %
Česká republika	11,0 %	67,3 %	21,7 %
Portugalsko	11,4 %	58,4 %	30,2 %
Holandsko	13,1 %	71,1 %	15,8 %
Fínsko	14,7 %	72,6 %	12,6 %
Nemecko	15,3 %	67,1 %	17,6 %
Belgicko	15,6 %	61,6 %	22,8 %
Írsko	15,7 %	62,2 %	22,1 %
Francúzsko	19,5 %	62,1 %	18,4 %
Dánsko	23,6 %	44,8 %	31,6 %
Lotyšsko	25,3 %	45,1 %	29,6 %
Litva	28,4 %	54,5 %	17,1 %
Estónsko	34,9 %	50,2 %	14,9 %
Celkovo v EÚ	12,4 %	63,6 %	24,0 %

Zdroj dát: Eurostat [lfst_hhmhtych_custom_11116324]

Zhrnutie

Problematika jednorodičovských rodín nie je v európskom kontexte riešená jednotne, a to či už z hľadiska východiskového bodu, t. j. samotnej definície jednorodičovstva, a následne ani z hľadiska voľby opatrení na podporu týchto rodín.

Definícia jednorodičovstva variuje nielen medzi jednotlivými právnymi úpravami členských štátov EÚ, ale aj v rámci daných štátov. Štáty, ktoré boli predmetom štúdie, mali tento pojem definovaný čiastočne, v jednotlivých právnych predpisoch. Vo väčšine prípadov definícia jednorodičovstva reflektovala účel daného právneho predpisu. To sa dá dobre ilustrovať na prípade Španielska:

„Pri absencii jednoznačnej definície a na striktno právnej úrovni pre účely verejných politík, sa v každej oblasti činnosti rozhoduje o rozsahu pojmu a vymedzujú sa prijímatelia opatrení, dávok, príspevkov alebo starostlivosti, zakaždým podľa cieľa sledovaného predpisom.“ (Jednorodičovské rodiny v Španielsku)

Definícia jednorodičovstva sa preto najčastejšie nachádza v právnych predpisoch v oblastiach rodinnej politiky, daňovej politiky a sociálnej politiky. Výnimkou je Estónsko, ktoré definíciu jednorodičovstva zakotvilo v zákone o štátnom občianstve.

Aj z hľadiska formy definície jednorodičovstva môžeme nájsť rozdiely, čo sa týka samotného rozsahu definície jednorodičovstva – od všeobecnejšej definície (napr. v Nemecku, v Rakúsku) až po podrobné definície pomenúvajúce aj možné príčiny daného rodinného stavu (napr. v Estónsku, na Cypre, v Rumunsku).

Spoločným prvkom definícií je naviazanie statusu jednorodiča na starostlivosť o nezaopatrené dieťa/deti (podmienené buď určitou vekovou hranicou dieťaťa, alebo ďalším kritériom ako nárokovateľnosť na prídavok na dieťa/príp. odpočítateľnú položku na dieťa). Francúzsko prináša do definície jednorodičovstva „nóvu“, keď doň zahŕňa dovedy bezdetnú tehotnú ženu.

Rozdiely medzi štátmi môžeme nájsť pri zedefinovanom rozsahu poskytovanej starostlivosti o dieťa. Napríklad vo Fínsku nie je spoločná starostlivosť o dieťa zo strany obidvoch rodičov vylučujúcim kritériom na posudzovanie statusu jednorodiča, pokiaľ žijú rodičia oddelene. Na opačnom póle stojí Grécko, kde je jednorodičovstvo podmienené výlučným výkonom rodičovskej starostlivosti o dieťa. Vo Francúzsku sa miera starostlivosti o dieťa (výhradná/striedavá) zohľadňuje až pri posudzovaní výšky daňovej úľavy pre jednorodiča. Špeciálnym prípadom je Estónsko, kde definícia jednorodičovstva zo svojej podstaty vylučuje prítomnosť druhého rodiča (či už „na papieri“ alebo „fyzicky“, keď musí žiť mimo územia Estónska).

Väčšina definícií jednorodičovstva obsahuje takisto podmienku vychovávania detí osamote, bez partnera, pričom spomedzi skúmaných štátov jedine Holandsko v definícii explicitne objasňuje, že jednorodič môže zdieľať domácnosť s pokrvným príbuzným prvého stupňa a za určitých podmienok aj s pokrvnými príbuznými druhého stupňa.

Rôznosť definícií jednorodičovstva predznamenáva aj rôznorodosť prijatých opatrení a foriem podpory jednorodičovských domácností zo strany jednotlivých štátov.

V rámci určitého zjednodušenia sa dá povedať, že väčšina opatrení zo strany týchto štátov smeruje k zvýšeniu finančných zdrojov týchto domácností (napr. vo forme jednorodičovského prídavku na dieťa), k zvýšeniu ich finančnej stability (formou náhradného výživného) a zníženiu ich daňového zaťaženia. V prípade nízkopříjmových jednorodičovských rodín je dôležité spomenúť „bytovú pomoc“, príspevky na zabezpečenie základných potrieb a dávky súvisiace s definovaným životným minimom.

V rámci „zrovnoprávnenia“ dávok medzi jednorodičovskými a dvojrodičovskými domácnosťami sa v niektorých štátoch (napr. Nemecko, Fínsko) rozhodli ísť cestou prispôsobenia dĺžky, resp. výšky dávky pre jednorodičov (napr. rodičovský príspevok, nemocenská dávka v prípade choroby dieťaťa) tak, aby zvýšený nárok na starostlivosť o dieťa zo strany jednorodiča korešpondoval so zvýšeným nárokom na dávku. Vyšší nárok na dávku pre jednorodiča sa v danom ponímaní dostáva na úroveň dávky pre dvojrodičovskú domácnosť. V tomto kontexte teda nemožno hovoriť o „zvýhodnení“ jednorodičovských domácností voči ostatným domácnostiam.

V rámci iných foriem podpory jednorodičovských rodín stoja za zmienku opatrenia súvisiace so zlepšením dostupnosti predškolských zariadení, príp. pokrývaním časti nákladov na opatrovateľa. Úprava pracovnoprávnych podmienok pre jednorodičov (čo sa týka napr. rozvrhnutia pracovného času, práce nadčas, pohotovosti) v aspoň „minimálnom“ režime je prítomná v pracovnoprávnych predpisov vo väčšine vybraných štátov.

S cieľom získania lepšieho prehľadu o najčastejšie využívaných formách podpory pre jednorodičovské rodiny sme zostavili ich zjednodušený prehľad nižšie (pozri Tabuľka 2).

Tabuľka 2 – Formy podpory pre jednorodičovské rodiny

Formy podpory pre jednorodičovské rodiny	Štáty
Jednorodičovský prídavok na dieťa (nad rámec výšky alebo dávky „štandardných“ rodinných prídavkov)	Cyprus
	Estónsko
	Fínsko
	Holandsko (vo forme navýšenia príspevku „rozpočet na dieťa“)
	Maďarsko (vo forme navýšenia rodinných prídavkov)
	Rumunsko (navýšenie príspevku na podporu rodiny)
Náhradné/preddavkové výživné	Estónsko
	Fínsko
	Francúzsko
	Maďarsko
	Nemecko
	Poľsko (vo forme jednorodičovského príspevku)
	Slovensko

Daňové zvýhodnenie	Francúzsko
	Holandsko
	Nemecko
	Poľsko
	Rakúsko
	Španielsko
Bytová pomoc	Bulharsko (účelová pomoc na úhradu nájomného za obecné bývanie)
	Grécko (príspevok na nájomné bývanie)
	Španielsko (Štátny plán prístupu k bývaniu 2022 – 2025)
Opatrenia súvisiace s minimálnym životným príjmom	Francúzsko (dávka „príjem aktívnej solidarity“)
	Holandsko (sociálna pomoc na úrovni samosprávy financovaná štátom)
	Rumunsko (dávky v rámci min. inkluzívneho príjmu)
	Španielsko (zvýšená výška min. životného príjmu pre jednorodičov)
Príspevky na zabezpečenie základných potrieb	Estónsko (príspevok na živobytie)
	Poľsko (príspevok na výchovu dieťaťa spoločný pre všetky rodiny)
	Rumunsko (vo forme poukázok)
	Španielsko (sociálne poukazy na elektrinu a teplo)
Zdvojnásobenie/predĺženie nároku na rodičovský príspevok/nemocenské dávky a pod.	Bulharsko (posunutie nároku na rodičovskú dovolenku pri smrti, chorobe matky)
	Fínsko (nárok na rodičovský príspevok počas dvojnásobnej doby trvania)
	Maďarsko (dvojnásobná max. dĺžka poberania nemocenskej dávky na starostlivosť o dieťa)
	Nemecko (dlhšie poberanie rodičovského príspevku, dlhšie pracovné voľno a nemocenské dávky v prípade choroby dieťaťa)
	Rakúsko (dlhšia rodičovská dovolenka, dlhšie poberanie príspevku na starostlivosť o dieťa)
	Španielsko (predĺženie trvania materskej dávky pre matky bez potrebnej doby poistenia, zvýšená dávka pri narodení /osvojení dieťaťa)
Iné opatrenia zamerané na jednorodičovské rodiny	poskytovanie domácich služieb pre rodiny s deťmi (Fínsko)
	preplácanie časti nákladov na starostlivosť o dieťa (Holandsko)
	zvýhodnené miesta v predškolských zariadeniach (Francúzsko – jasle AVIP)
	príspevok na slobodnú voľbu opatrovateľa o dieťa (Francúzsko)
	odpustenie časti odvodov sociálneho zabezpečenia na zamestnanie opatrovateľov pre mnohopočetné jednorodičovské rodiny (Španielsko)
	osobitná dávka v nezamestnanosti (Grécko)
	podpora pri začlenení nezamestnaných rodičov s deťmi do 4 rokov (Bulharsko)
	platené voľno navyše, možnosť neplateného voľna do 8. roku dieťaťa v dvojnásobnej dĺžke (Grécko)
	upravené pracovnoprávne podmienky (práca nadčas, nočná práca, pohotovosť a pod.) vo väčšine štátov

Zdroje

1. ECPRD požiadavka č. 5826 (júl 2024). Dostupné po prihlásení (v angličtine) na: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/request-details/941092>
2. Eurostat: Štatistiky zloženia domácností. Dostupné (v angličtine) na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Household_composition_statistics
3. Databáza výberového zisťovania pracovných síl v EÚ (Užívateľská príručka), február 2024. Dostupné (v angličtine) na: https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1978984/6037342/EU-LFS_Database_User_Guide.pdf

Bulharsko

4. Vykonávacie predpisy zákona o sociálnej pomoci. Dostupné (v bulharčine) na: <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/-13038592>
5. Zákon o rodinných prídavkoch. Dostupné (v bulharčine) na: <https://lex.bg/laws/ldoc/2135441920>
6. Zákon o podpore zamestnanosti. Dostupný (v bulharčine) na: <https://lex.bg/laws/ldoc/-12262909>
7. Zákonník práce. Dostupný (v bulharčine) na: <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/1594373121>
8. Zákonník sociálneho poistenia. Dostupný (v anglickom preklade) na: <https://www.mlsp.government.bg/uploads/37/politiki/trud/zakonodatelstvo/eng/social-insurance-code-title-amended-sg-no-672003.pdf>

Cyprus

9. Zákon o prídavkoch na deti z roku 2002 (167(I)/2002). Dostupné (v gréčtine) na: https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2002_1_167/full.html
10. Európska komisia: Vaše práva v jednotlivých krajinách EÚ. Cyprus – prídavky na deti. Dostupné (v angličtine) na: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1105&intPageId=4999&langId=en>

Estónsko

11. Zákon o štátnom občianstve. Dostupný (v anglickom preklade) na: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/523012024006/consolide>
12. Zákon o rodinných dávkach. Dostupný (v anglickom preklade) na: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/519012024007/consolide>
13. Štátny portál Estónska: Aké príspevky a dávky môže dostať jednorodič? Dostupné (v angličtine) na: <https://www.eesti.ee/eraisik/en/artikkel/family/other-activities-and-services/separation-of-parents-maintenance-allowance-and-custody>
14. Zákon o rodinných dávkach. Dostupný (v angličtine) na: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/521012019006/consolide/current>
15. Sociálna poisťovňa Estónskej republiky: Výživné. Dostupné (v angličtine) na: <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/en/family-benefits-and-allowances/maintenance-allowance>
16. Sociálna poisťovňa Estónskej republiky: Detská dovolenka. Dostupné (v angličtine) na: <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/en/family-benefits-and-allowances/family-benefits-overview/child-leave-and-child-leave-parent-disabled>

17. Sociálna poisťovňa Estónskej republiky: Príspevok na živobytie. Dostupné (v angličtine) na: <https://www.eesti.ee/en/pensions-social-services-and-allowances/benefits-and-allowances/subsistence-level-and-subsistence-benefit>
18. Program pre deti a rodiny 2024-2027. Dostupný (v estónčine) na: <https://www.sm.ee/sites/default/files/documents/2024-01/Laste%20ja%20perede%20programm%202024-2027.pdf>

Fínsko

19. Zákon o starostlivosti o dieťa a práve na styk s dieťaťom (361/1983). Dostupný (vo fínčine) na: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>
20. Zákon o rodičovstve (775/2022). Dostupný (vo fínčine) na: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2022/20220775>
21. Kela (Fínska sociálna poisťovňa): Prídavok na dieťa. Dostupné (v angličtine) na: <https://www.kela.fi/child-benefit>
22. Kela (Fínska sociálna poisťovňa): Príspevok na výživu dieťaťa. Dostupné (v angličtine) na: <https://www.kela.fi/child-maintenance-allowance#how-other-benefits-affect-the-child-maintenance-allowance>
23. Ministerstvo sociálnych vecí a zdravotníctva Fínskej republiky: Wellbeing Services Counties. Dostupné (v angličtine) na: <https://stm.fi/en/wellbeing-services-counties>
24. Zákon o sociálnej starostlivosti (1301/2014). Dostupný (vo fínčine) na: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

Francúzsko

25. Daňový portál Francúzska: Časté otázky – Mám štatút jednorodiča v roku, v ktorom prebehlo odlúčenie? Dostupné (vo francúzštine): <https://www.impots.gouv.fr/particulier/questions/suis-je-consideré-parent-isolement-cas-t-lannée-de-la-séparation>
26. Všeobecný daňový zákonník. Dostupný (vo francúzštine) na: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000033844057/2024-07-17/
27. Zákon č. 2008-1249 z 1. decembra 2008. Dostupný (vo francúzštine) na: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000019860428/2024-07-18/>
28. Oficiálna webová stránka verejnej správy: RSA pre jednorodiča. Dostupná (vo francúzštine) na: <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F15553/personnalisation/resultat?lang=&quest0=0&quest1=0&quest2=0&quest=>
29. Webová stránka CAF: úlohy CAF. Dostupná (vo francúzštine) na: <https://www.caf.fr/professionnels/nous-connaître/caf-de-la-meuse/qui-sommes-nous/les-missions-de-la-caf>
30. Oficiálna webová stránka verejnej správy: ASF pre jednorodiča. Dostupná (vo francúzštine) na: <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F815>
31. Ministerstvo spravodlivosti Francúzskej republiky: Finančná mediácia pre platby výživného. Dostupné (vo francúzštine) na: <https://www.justice.fr/themes/pension-alimentaire-intermediation-financiere>
32. Návrh zákona č. 2518. Dostupný (vo francúzštine) na: https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/16/textes/I16b2518_proposition-loi

Grécko

33. Usmernenie Ministerstva práce a sociálnych vecí Gréckej republiky pre príjemcov povolenia pre rodiny s jedným rodičom podľa čl. 45 zákona 4808/2021. Dostupné (v gréčtine) na: https://ypergasias.gov.gr/wp-content/uploads/2022/11/ΣΧΕΔΙΟ-ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ_-ΑΔΕΙΑ-MONOFONEQN.pdf
34. Zákon č. 4808/2021. Dostupný (v gréčtine) na: <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/727771/nomos-4808-2021>
35. Spoločné ministerské rozhodnutie č. 113582/29.12.2023. Dostupné (v gréčtine) na: https://www.synigoros-solidarity.gr/solidarity/assets/uploads/2024/02/FEK-2023-Tefxos-B-07469-07_02_2024.pdf
36. Spoločné ministerské rozhodnutie č. 71670/27.9.2021. Dostupné (v gréčtine) na: <https://www.epidomastegasis.gr/Content/hb/FEK-B-4500-2021.pdf>

Holandsko

37. Zákon o participácii. Dostupný (v holandčine) na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0015703/2024-07-01/0>
38. Zákon o rozpočte na dieťa. Dostupný (v holandčine) na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0022751/2024-01-01>
39. Zákon o dani z príjmu 2021. Dostupný (v holandčine) na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0011353/2024-04-30>
40. Zákon o starostlivosti o deti, oddiel 2. Dostupný (v holandčine) na: https://wetten.overheid.nl/BWBR0017017/2024-07-01/#Hoofdstuk1_Afdeling2_Paragraaf2
41. Daňová správa Holandska: Ako fungujú benefity. Dostupné (v angličtine) na: https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontenten/belastingdienst/individuals/benefits/how_do_benefits_work/

Maďarsko

42. Zákon LXXXIII z roku 1997 o službách systému povinného zdravotného poistenia. Dostupný (v maďarčine) na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700083.tv>
43. Zákon LXXXIV z roku 1998 o podpore rodiny. Dostupný (v maďarčine) na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99800084.TV&celpara=&dbnum=1>
44. Zákonník práce (Zákon I z roku 2012). Dostupný (v maďarčine) na: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200001.tv>
45. Zákon CIII z roku 2012 o Elizabetinom programe. Dostupný (v maďarčine) na: <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200103.TV>
46. Webová stránka Egyszülős Központ („Centrum jednorodičov“). Dostupná (v angličtine) na: <https://www.egyszulo.hu/english>

Nemecko

47. Zákon o dani z príjmu. Dostupný (v nemčine) na: <https://www.gesetze-im-internet.de/estg/>
48. XII. Kniha Sociálneho zákonníka. Dostupná (v nemčine) na: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_12/
49. Zákon na zabezpečenie výživy detí osamelých matiek a otcov prostredníctvom preddavkov na výživné alebo dávky v prípade straty výživného. Dostupný (v nemčine) na: <https://www.gesetze-im-internet.de/uhvorschg/index.html>

50. Spolkové ministerstvo pre rodinu, seniorov, ženy a mládež: Rodinný príspevok. Dostupné (v nemčine) na:
<https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/themen/familie/familienleistungen/elterngeld/elterngeld-73752>
51. Zákon o rodičovskom príspevku a rodičovskej dovolenke. Dostupný (v nemčine) na:
<https://www.gesetze-im-internet.de/beeg/>
52. V. Kniha Sociálneho zákonníka. Dostupná (v nemčine) na:
https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_5/
53. VIII. Kniha Sociálneho zákonníka. Dostupná (v nemčine) na:
https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_8/index.html

Poľsko

54. Zákon z 28. novembra 2003 o rodinných dávkach. Dostupný (v poľštine) na:
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20032282255/U/D20032255Lj.pdf>
55. Zákon z 26. júla 1991 o dani z príjmu fyzických osôb. Dostupný (v poľštine) na:
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19910800350/U/D19910350Lj.pdf>
56. Zákon z 11. februára 2016 o štátnej pomoci pri výchove detí. Dostupný (v poľštine) na:
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20160000195/U/D20160195Lj.pdf>

Rakúsko

57. Zákon o ochrane materstva z roku 1979 (§ 15). Dostupný (v nemčine) na:
<https://ris.bka.gv.at/eli/bgbl/1979/221/P15/NOR40255811>
58. Zákon o dani z príjmu z roku 1988 (§ 33). Dostupný (v nemčine) na:
<https://ris.bka.gv.at/eli/bgbl/1988/400/P33/NOR40258469>
59. Federálna kancelária Rakúska (Bundeskanzleramt) – Príručka na zosúladienie rodiny a práce pre malé a stredné firmy, r. 2024. Dostupné (v nemčine) na:
https://www.bundeskanzleramt.gv.at/dam/jcr:3929b8ab-324b-469a-9787-cc9e2e0cf815/handbuch_vereinbarkeit_familie_beruf.pdf
60. Federálna kancelária Rakúska (Bundeskanzleramt) – Dodatočná daňová úľava na dieťa. Dostupné (v nemčine) na: <https://www.bundeskanzleramt.gv.at/agenda/familie/finanzielle-entlastung-von-familien/familiensteuerentlastung/kindermehrbetrag.html>
61. Federálna kancelária Rakúska (Bundeskanzleramt) – Rodiny: Finančná podpora od spolkových krajín. Dostupné (v nemčine) na:
<https://www.bundeskanzleramt.gv.at/agenda/familie/finanzielle-entlastung-von-familien/finanzielle-unterstuetzung-laender.html>
62. Federálne právo konsolidované: Úplná právna úprava pre založenie spoločnosti „Familie & Beruf Management GmbH“ Dostupné (v nemčine) na:
<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20004508>
63. Webová stránka Familie & Beruf Management GmbH (FBG). Dostupná (v nemčine) na:
<https://www.familieundberuf.at/>

Rumunsko

64. Zákon č. 277 z 24. decembra 2010 o príspevku na podporu rodiny. Dostupný (v rumunčine):
<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/124905>
65. Zákon č. 196 z 31. októbra 2016 o minimálnom inkluzívnom príjme v znení neskorších predpisov. Dostupný (v rumunčine) na:
<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/183328>

66. Občiansky zákonník zo dňa 17. júla 2009. Dostupný (v rumunčine) na: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/179824>
67. Nariadenie č. 5870 z 22. decembra 2021. Dostupné (v rumunčine) na: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/250165>
68. Zákon č. 53/2003 Zákonník práce. Dostupné (v rumunčine) na: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/282881>
69. Návrh zákona je dostupný (v rumunčine) na webovej stránke Poslaneckej snemovne Rumunska: <https://www.cdep.ro/proiecte/2019/100/30/3/pl168.pdf>

Slovensko

70. Zákonník práce (zákon č. 311/2001 Z. z.). Dostupný (v slovenčine) na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/311/20240301?ucinnost=01.08.2024>
71. Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Dostupný (v slovenčine) na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/461/20240515?ucinnost=29.07.2024>
72. Zákon č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom. Dostupný (v slovenčine) na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/201/20221201>

Španielsko

73. Ministerstvo pre rovnosť: Jednorodičovské rodiny v Španielsku. Dostupné (v španielčine) na: https://www.inmujeres.gob.es/areasTematicas/AreaEstudiosInvestigacion/docs/Estudios/Familias_monoparentales_en_Espana.pdf
74. Ministerstvo sociálnych práv, záležitostí spotrebiteľov a agendy 2030: Sprievodca sociálnou pomocou a službami pre rodiny. Dostupné (v španielčine) na: https://www.mdsocialesa2030.gob.es/derechos-sociales/familias/dia_internacional_familias/docs/2024_GUIA_AYUDAS_FAMILIAS_Acc.pdf

Všetky zdroje sú aktuálne k dňu zverejnenia materiálu.
Konverzný kurz bol prepočítaný na základe menovej kalkulačky NBS k 9.9.2024.

Všetky iniciatívne materiály PI nájdete na:

<https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/materialy/pm>

Parlamentný inštitút
Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky

pi@nrsr.sk

www.nrsr.sk

